

Saša Pavček

**U srčanom džepu
V srčnem žepu**

Saša Pavček
U SRČANOM DŽEPU / V SRČNEM ŽEPU

Biblioteka
SAVREMENA KNJIŽEVNOST

Urednik
Željko Perović

Recenzent
Nataša Kecman

Objavljivanje ove knjige omogućili su:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
Grad Banja Luka

SAŠA PAVČEK

U srčanom džepu V srčnem žepu

Društvo Slovencev Republike Srbije „Triglav” Banja Luka
Udruženje Slovenaca Republike Srpske „Triglav” Banja Luka

Grafid d. o. o. Banja Luka

2017.

Dobro večer, pozorište

Dobro večer, pozorište, večeras je tvoj praznik. Nemaš rođendan, a ipak si živo. Već dugo. Svi koji živimo za tebe vjerujemo da ćeš biti vječno, iako svako večer umireš. Kada se ugase svjetla i publika ode, samo si zid, zavjesa, daska... Ali te svaki dan iznova oživimo, s tobom rado živimo! Rodiš se iz vjerovanja da si dragocjeno i da imaš smisao. Da si neophodno. Zato te uvijek iznova želimo stvarati – iz unutrašnje potrebe, ludističke strasti i čežnje za ljepotom. Satkano si od snova velikih poeta, od znoja naših tijela, od mesa naših misli, od krvi naših osjećanja.

Pozdravljam te večeras, današnje pozorište! Slovenačko pozorište i pozorište na svim kontinentima, pozorište blještavih i improvizovanih pozornica, pozorište pod zlatom lustera ili pod milim nebom, posvuda gdje je večeras predstava ili proba – svuda postojiš i zahtijevaš cijelog čovjeka na pozornici, iza pozornice i u dvorani. Zato pozdravljam i tebe, publiko! Ti si dio pozorišta. Uvijek primaš i vraćaš. Kakva ljepota kada i ti otvoriš svoja čula, pamet, srce. Kada se među nama uspostavi prisan odnos, zadrhti prašni vazduh i nastane magija. Magija koja glumca vuče da rizikuje: da iz sebe istisne svu pritajenu energiju, da na pozornicu stupi kao hodač na žici, osjećajući pod sobom ambis i opasnost – i ujedno beskraj neba nad sobom... Taj hod je *života njegovog magistrale*.

Pozorište, budi mu naklonjeno, jer je nesnošljivo biti glumac koji ne igra. Dozvoli mu da živi. U svakom gestu, riječi, pogledu, ćutnji. Nek njegov izraz bude jedna sama sloboda, iako svako veče samo samog sebe polaže u isto korito riječi i isti redoslijed prizora. Kada u njega elegantno zahvati još i prodornu misao, osvježavajući je renesansom čula i naprednim duhom, i kada ima šta da kaže, tada i glumčeva ruka kuje svijet!

Pozorište, ti si sveta ludost, prostor beskonačnih mogućnosti i vrijeme neprestane disciplinovane dužnosti. Uvijek iznova kladimo se na tebe, igramo taj seksi rulet, bacamo na njega svoja osjećanja, iako znamo da se točak neće nikada zaustaviti i da je dobitak samo Hekuba. Iluzija. Kakva sreća!

Ili ja ili dva?

(MONOKOMEDIJA)

ILIJA 1 (krčmar): Meni je na prvom mjestu – gost! Gost je za mene najglavnija stvar u životu.

Jest – i prva stvar kad vidim kojeg da je došo na moj seoski turizam Ilija, naravski, jer se ja zovem Ilija; zagolica me, proradi mi ona žilica znatiželje kakav je, o kakvom se tu č'eku radi?! (*Spontano pravi gest prstima kao da broji novac.*)

I sigurno mogu reći da uvijek sto posto već unaprijed znam ko je ko, kakav je, šta će da naruči jest i pit. Zato što ja, znate, ja dam dosta ... (*Gesta*), što bi se reklo, na „psihologiju ishrane“! Pa tako, ako neko ne jede recimo svinjetinu, pršut i sličan mrs, onda znam da ima neku blokadu jer možda ne bi jeo samog sebe. Haha. Ma znam, ovo je nisko, skroz nisko, sad sam ja ispo svinja, ali nisam, ma kakvi; jer je svinja najpametnija životinja, je l' tako? Pa šta je sad ispalo da sam ja glup? A?! Nisam?! Pa dobro. Samo da se ne vidi. Jer ja dam dosta na to „fino izgleda“. Ja se volim sredit. (*Počeslja se i češljic stavi u džep.*) Evo, zar nisam kô lutkica.

Elem, dođe ti i koja takva – sama kost i koža, znate već, danas ti sve cure moraju bit ravne kô šank, e, i već unaprijed znam da neće ništa jest, da će za predjelo naručit pola čaše vode, a kao glavno, ono što je ostalo od ono pola čaše, ma

nije to neki trošak, eh, njoj financijski štima, ama meni pravi nulu. I onda ja njoj kažem:

„Draga moja ljepojko, 'ajde da se nas dvoje dogovorimo da bude obadvoma pravo. 'Vako, daj ti nešto malo čalabrcni da ne svisneš od svoje ljepote i da ja ne moram crvenom pisat: inkaso – nula“. Ma nađemo se nas dvoje, uvijek. I onda obično žene pojedu bar pola njoka, ali ja moram računat punu cijenu, jes' da mi je teško, al' šta ću, njok je njok, je l' tako. (*Spontani gest brojanja novca.*)

Ali je od pravog, ekološkog krompira jer kod nas je sve ekološko, čak i dekoracija! Ja uvijek uz svinjsku šniclu serviram i par svinjskih dlaka za informaciju da ja ne depilaram svinju kô oni u industriji, to nikako! Kod nas je priroda ta koja diktira ljepotu! Aha, i WC je ekološki. Za ženskinje je tu – za štalom, za muške pod lipom. Jer je lipa naš simbol i treba je zalivat, davat joj eliksir! Znete, ja mnogo držim do tradicije: lipa, vino, te stvari... (*Deklamuje.*) Opet, prijatelji, čokoti rodiše vince nam slatko... Ma, jok, ne slavimo državni praznik, htio sam samo da nazdravim. Nazdravlje. Vino Ilija! Sâm sam ga pravio! Nema šta, dobro vino! Ma dobro kô dobro! Miriše na melisu i uz to malkice na magareći znoj. Mm, ah, ma krasota... (*Nastavlja deklamovanje.*) ... vince nam slatko, što krv u nama budi... Aha, vidite, ima u meni i patriotskog deklamatora, a?! Ma i moj otac je bio patriota, držo je ovu gostionicu i uvijek mnogo držo..., ma ono stvarno držo do rodoljublja, do lipe, vina... i zato je imo i isti režim za WC. Eto ti, sve se ponavlja, i cijeli život vam dođe kô neki krug. Ali ja se ponekad osjećam, da vam pravo kažem, kô pola kruga, znate, nekako – kô neslana supa, ma kô da me pola fali. Može l' se?! Kaže meni jedna moja drugá, a ona je ono... psiho... il' psihijatar, ona dosta puta tako dođe, borami, ha – stvarno joj se dopada moj brancin! Lijepa

žena, tako, zgodna. Ma imamo mi i kokošja prsa „u domaćem sosu“, ako želite. Elem, veli ti meni ta doktorka za psihu:

DR PSIHA: Ako ne osjećate da ste cijeli, onda se vjerovatno radi o emocionalnom nedostatku iz djetinjstva – odsutnost majke. Očigledno vas je jednoroditeljska porodica indoktrinisala kao ličnost.

Ja nešto baš i nisam siguran u to, ali je živa istina da svoju mamu nisam nikad vidio, ma nije mi teško zbog toga... ima dosta drugih žena na svijetu, je l' tako? Elem, jednom kad sam bio mali, pito sam oca zašto svi imaju mame, a ja nemam? Što baš ja moram bit kô neko pile ispod sijalice?! Al' je uvijek šutio kô riba na lešo. Međutim, sjećam se, jedne prilike mu se omaklo:

OTAC: Ona za mene više ne postoji. Mi smo se rastali i sve razdijelili napola! Svako je uzeo polovinu. Nismo pravili nikakve razlike!

ILIJA 1 (*Slegne ramenima.*): Može l' se?! Nikad nisam razumio šta napola, kakve razlike? Nisam mu htio dodijavat, jer se on, ako sam ga puno ispitivo o mami, obično nacugo, valjda mu je bilo teško. A šta ćemo, meni, borami, nije bilo loše; uvijek treba gledat pozitivno. (*Pauza.*) Što sad šutite? Ajoj, kad dođu kakvi Talijani, ma, to je ludilo, sve je na 'ljadu vati. Nekad stvarno moram dić glas:

„Silencio, pa ne čujem il' kuva voda il' mi broji kasa!“ Ma nemam ja samo naše drage domaće goste i Talijane, ponekad dođu svi miješano. Jednom ti dođe jedan autobus, pa bilo ih je... (*Napravi gest dignutim palcima.*) iz Lipice, došli kod mene na ručak. Lijepo sam napravio pečenu piletinu, jerbo su bili raznih nacionalnosti, i ne, nisu znali ništa pričat među sobom, bili su kô neke gluhe krofne. Gluha krofna vam je poslastica, specijalitet, to je krofna bez pekmeza, slobodno naručite! Ama, onake mutave goste nisam mogo više ni da

gledam, sjede kô kiseli krastavci... Ma, ja sam za... ono... za komunikacije, zagrljaji i to. Pitam ti ja Talijana:

„In Italia, come parla il polo – pile, znaš? Kikiriki?“

A Talijan će: „Si, kikiriki!“

Onda sam reko jednom, za kojeg sam odma' znao da je Nijemac, ma ja sam vam pravi detektor za nacije, i kažem ja njemu. „Und aus Dojčland?“

„Javol, kikiriki!“

„And in Great Britain?“

„O yes, kikiriki!“ Onda su počeli da kikirikaju jedan preko drugog, a ja im kažem:

„Eto, vidite, nema potrebe da šutite za stolom kad se sve možemo lijepo dogovoriti na svojim jezicima!“ I onda ti se oni udružiše i počеше da kikiriču kô sami đavoli! Pa moglo bi se reć da se Evropa prvi put ujedinila upravo kod mene, tu u gostionici Ilija! Viva kikiriki!

(*Nazdravi, popije.*) Znao, bio je s njima i jedan Kinez, jedan od onih što imaju oči kô dva zrna riže, i on je, i to skoro najglasnije kikiriko, 'vako... (*Kažiprstima razvlači očne kapke.*) sav se iskrivio – nekud ustranu: kikiriki! A ja mu kažem, 'ajde ti šuti, 'oćeš mi tu iskikirikat kokošju gripu! A Paulina će ti meni:

PAULINA: Ilija, ne diraj mi Kineza! Šta si ti – rasista?! Ne smije se praviti razlika između naših i žutih! Nema tu! Daću ja tebi, nema tu razlike!

Aha, Paulina je moja žena, ček, momenat da je upoznate. (*Doziva je.*)

Paulina, Paulina, dođi 'vamo, tu ima par autobusa ljudi koji bi htjeli da te vide! Al' je nema. Uvijek kad je zovem, gluva je kô stara kokoš, a da mi ne treba, kad sam, kako da kažem... u kakvom intimnom momentu s kojom ljepojkom,

evo ti nje, odma' doleti kô govno na muvu – da prostite na izrazu, i kako se ona dere na mene: Kurvaru jedan!

Da sam „za kurvarizam!“... za „živjela bigamija“... za „vataj голу guzicu“!

„Ma, kakvi“, kaŕem ja njoj, „Paulina, ti ne vidiš dobro, ova ŕena ispod mene – pa to si ti, moja ŕena, ovo tijelo na kome leŕim... mmm, kako je lijepo! ... to je tvoje astralno tijelo!“

Bulji ona u mene, oči joj kô knedle od ŕljiva... izvol'te naručite, sa cimetom; velim ja njoj: „To ti je nova teorija, Paulina, da svi imamo i astralno tijelo! Pa ne moŕeš valjda bit ljubomorna sama na sebe!“

Dobro ja nju motam, a? Ma nisam ja za onu pravu bigamiju-bigamiju, ma kakvi!

Za ovako neŕto sa strane, kad je prilika, to se ne branim, ali nisam za „živjela bigamija“, viŕe sam za „viva murke“. I moj otac, bog da mu duŕi prosti, bio je takav. Tu i tamo bi planinario... i po par dana nije dolazio kući, pa ti se dovuče, al' savjest ga je pekla ŕto me ostavljlo samog... samog sa gostima, i onda ti za fintu dođe onako s derezama na gojzericama i sloŕi priču kako je zaglavio u smetovima i nije mogo prije doć. A ja sam znao da je on zaglavio s kakvom u provodu, doduŕe u planini... Eh, koji put se upravo vidjelo da je bio..., kako da kaŕem, da se involviro, da se zatresko; doŕo bi kući nekako drugačiji, sav je sijao i već izdaleka podvikivo:

„Viva murke, crno smilje!“

I uvijek bi mi donio kakvu značku s lijepom murkom. (*Pokaŕe značku.*) Ma zar nije prelijepa, a? Ja ih sakupljam. To je za mene prava likovna umjetnost! To je ispovijest, jer je tu murka, a ujedno i rodoljublje, jer je tu naŕ Triglav, koji je za nas Slovence najveći vrhunac! (*Nazdravi.*)

Viva murke! (*Popije, ponovi gest brojanja novca.*) Nemojte mislit da je meni do toga... (*Ponovi gest.*) Ne, znate, ja

imam takav tik. Kô što neki rade ovo... (*Pokaže neki smiješan tik.*) meni eto, udarilo na prste. Ma sad ima puno te bolesti, prava epidemija! Ha, može bit da je epidemija zbog para, al' sam sto posto siguran da kod Ilije nema kokoške epidemije!

Ipak sam blokiro Kineza, deklamovo sam: „Triglave, moj dome, kako si kroasan!“

Šta sam reko – kroasan? Izvinjavam se, greška – krasan! Pa naravno, kad stoji na našoj rodnoj, slovenačkoj grudi! A ovo – kroasan, po istoj cijeni imamo i kifle i perece. Borme ti ja zablokira Kineza, dado' mu i rakije Ilija – sam je pečem – i tako smo sto posto sigurni, svi! Danas vam je sigurnost glavna stvar...

(Zvoni telefon.)

Gostionica – seoski turizam Ilija. Ko ste vi? Ilija Palac? Ma ko?! Ma to je greška, ja sam Ilija Palac! Ma kanite me se već jednom! Šta me zivkate i razbijate mi gajbe?! Razumijete? Ne? Ma mutite mi vodu, čovječe! Koja budala – Ilija Palac! Jedan obični njok, a ne Ilija Palac, obični njok! Ma nije važno! Meni je gost... (*Mumlja, govori vrlo brzo, jer tu informaciju izrekne više puta.*) najvažnija stvar od svega. (*Opet nesvjesni gest brojanja novca.*) Eh, uđavola! Znače šta, na ovaj tik, po kojem vi mislite da sam udaren na pare i da patim zbog toga, treba gledat i drugačije, jer ja sam vam uvijek za pozitivu. Sve mora bit pozitivno! Evo, kad me zasvrbe prsti i ne mogu da ih kontrolišem, ja ti lijepo uzmem jednu značku i tako je fino očistim. Evo, je l' vidite kako se lijepo sjaji? A? Sve žuto! To je moj karakter, to sam ja – zlatan, zlatan kô divojarac na ovoj znački! Isto je dobro i za kašike. Vidite, samo radite ovako... (*Među prste stavlja fiktivnu kašiku i trlja je gestom brojanja novca.*)

I kašika je kô špiгла! Uvijek treba upotrijebiti sve što nam daje priroda. A formula za to da budeš najbolji jest da od go-

vana praviš zlato. Oprostite na izrazu, ma, negativno mora da postane pozitivno, a ja sam uvijek za pozitivno, naročito kod...

(Podsvjesni gest brojanja novca postaje sve izraženiji. Posmatra prostor oko sebe.)

Aha, ja, moja gostionica! Gostionica je vječna. Sve najvažnije stvari dešavaju se u gostionici, je l' tako? E, sad, ako ne vjerujete, ha, onda vi i nemate baš neke prakse sa „biti u gostionici“. A ta praksa je oduvijek – jako važna, omogućí ti da možeš reći da je život – u biti šank. Neki smo na ovoj strani, a drugi na onoj, i onda u biti – ko će koga ubiti?! Ko pada dole – znači, mrtav, a ko živ – ostaje za šankom! Tako je to! Ja ostajem za šankom! Fiksno! Ja i šank smo fiksni, evo – sto, sto nije fiksno, možeš ga malo tamo, malo 'vamo. Namjerno sam tako reko: malo tamo malo 'vamo, neću da govorim lijevo-desno, jerbo može ispast da sam ja za politiku! A, to nikako! Ja se politici izmaknem kô zec lisici! Ako dođu oni od politike, ja uvijek lijepo sklonim stolove, jerbo, ako bi pitali za stolove, pa da ja kažem da su za njih oni na lijevoj strani, izgubio bi' sve goste s desne strane, isto tako, ako u gostionicu dođe koji od onih s lijeve, onda ne daj bože da kažem da je za njih slobodan onaj sto što stoji malčice desno. Naopako bi razumjeli, a ja neću da zbog jednog usranog stola pišem inkaso: Nula! A šta ću, ako ipak dođe koji od onih što su u politici, ja se pravim, kako da kažem, „diplomata – Toša“, jerbo sam i ja, znate, malo omiriso visoku diplomatiju, i ja ti njih lijepo sredim, cak-cak. Pitaju oni mene:

„Gdje možemo da sjednemo, gos'n Ilija?“

A ja ne kažem ni lijevo ni desno, nego: „Na dupe“.

Ajoj, kako onda blenu, zinu kô peševi, to je ono nizak udarac, a onda im kažem: „Pa niste valjda prvi put čuli da vam je dupe za sjedenje, a za šta bi drugo bilo?!“

Ma znam, ovaj je još niži, baš nizak, al' nije važno, važan je samo gost.

(Opet podsvjesno pravi gest brojanja novca.) Onda im kažem: „'Oćete jedno pićence, za mekše dupence?“ Ma znam, ovo je niže od niskog, al' se ja ne brinem bog zna šta, jer svi oni odma' zaboravljaju, jer znaju... šta? Da će tu sad da se jede i pije! I to uvijek pali!

(Zapjeva ozbiljno, nadahnuto i nježno.) O, moj Saša, neka živi ljubav naša? Šta, Vi ste Saša? Niste, joj, zamijenio sam Vas s jednim Sašom! Izvinjavam se, greška. Evo čaša i Vi ste Saša! Živjeli!

Zvoni telefon

Hotel – seoski... Ilija, molim? Ko? Ilija Palac? Pa čo'eće božji, ti ne znaš ni ko si! Šta si ti, papagaj? Pa već sam ti reko da sam ja Ilija Palac! Ovaj je stvarno lud!

(Odloži slušalicu)

A ljudi božji! Neki su stvarno teški kô givikti za vaganje krmadi! Ali, dobro, treba bit iskren pa i sebe kritikovat, ne samo neke šuše-buše s telefona. I ja sam ponekad malo uvrnut, uvrtnim sebi neku stvar u glavu i tako mora da bude i gotovo. Ja prvi i jedini i uvijek u pravu! Drugi nikako! Kad to mene uhvati da sam prvi, ma ne puštam, nema tu, kô pitbul! Pravi pitbul! Zgrabim ja tako ponekad Paulinu i gnjavim je: „Paulina, jesam li ja tebi prvi?“ A ona ti meni:

„Pa teško, čini mi se, jerbo sam već dvaput ostala udovica.“

„Pa je l' ti se samo čini il' si sigurna?“

PAULINA: „E, sad, moram malo da razmislim, ne znam 'oće l' uć u tu tvoju glavu.“

Aha?! To sam čeko, nek razmisli, neka. U sebi mislim, blago meni što sam srećan, ja sam jedan od rijetkih koji ima ženu koja misli. Zato je samo ona mogla da bude „bjanko“ carica za ona dva mrtvacu. Jest, bogami! Ma – pustimo to, važni ste

samo vi! Sve za goste! Ali, ponekad, znate, dođe i pokoji takav kojeg ne mogu da provarim, ne mogu i bog! Izjede me! Ma ne mislim na vas, vi ste domaći ljudi... Znate, imamo jednog turistu koji dolazi svake godine, pa, evo, dolazi već nekih... godina (*Mumlja: desetak godina.*) A kako ovo vrijeme leti, a!? Elem, došo ti on kod nas jerbo je vidio našu reklamu za seoski turizam. Tu prokletu prokletinju! Za sve je kriva reklama! Banda – propaganda! Meni se život smučio od reklama! Ali šta možeš, reklama je danas sve. Ama baš sve. Pogledajte, da vam kažem, sve cak-cak. Ovako. Kad smo mi Slovenci otišli za sebe, kad smo kliznuli iz Juge, počelo je ono, znate već, kao – kako ćemo mi mali preživjet i to, a ja koji sam, kako da kažem... jedna teška naivčina... Gledajte, ja sam radio sve samo da bi' imo goste, znate, zato jer... (*Brzo mumlja i ponavlja onaj isti gest.*) gost je najvažnija stvar. E, jedan iz reklamne agencije... (*Ljutito.*) Propabanda! Prokleti...! Jedan iz agencije me je fino natego za pare! Oprostite na izrazu, ali bio sam kô žvaka! Aha, da ne budete mirisali na bijeli luk – imamo i žvake, to je gratis, ali samo ako naručite kakvu ribicu polivenu umakom od bijelog luka.

(*Čuje zvonjenje.*)

Evo, opet zvoni telefon, ali neću da se javim, jer znam šta će reć – da je on Ilija Palac, haha! Mislim, kakva budala da ne može smislit ništa drugo, haha! Elem, kô što rekoh, jedan s agencije me dobro (*Zazviždi.*) opalio... Dogovorimo se mi: *on reklamu, ja salamu!* I ja ti njemu dam jedno pola kombija kobasica, zato da on odnese plakat s mojom slikom u Austriju i Njemačku da se zna da je tu kod mene seoski turizam „Ilija“. I on ti napravi reklamu sa sloganom: ILIJA UBER ALLES! I šta se desilo? Za pola kombija kobasica dobio sam jednog gosta! Ajoj! Jednog! Onog trbonju što mi dolazi već... deset godina razbijat kutije i pit krv. Eto, to je ta stvar. Dođe svake godine, al' uvijek sve donese sa sobom, i meso i krompir, i svoje pive.

Bio sam lijepo uljudan, iako je u meni... (*Gest velike ljutnje.*)
Uh! I svaki dan kad bi pojeo ono što je donio sa sobom preko Karavanki, naručio je jedan čokoladni puding. A dobra Paulina ode lijepo i donese mu čokoladni puding i jedno novo jastuče da podloži pod guzicu. Aja, da budem precizan, on ti je imo običaj da uvijek sa sobom iz sobe donese i jastuk da sjedne na njega, jerbo mu se valjda činilo da mi u Sloveniji previše na tvrdom dražimo, mislim držimo njegovu guzicu. Dobro, kao što rekoh, treba poštovati vrhunce. Sve vrhunce, ne samo Triglav... različite kulture, pa naravski, treba da se svak osjeća lijepo prihvaćen, a ne kô za drugog rata, sad on mora bit cijenjen, lijepo podložen, strancima treba nudit delikatesu! Aha – domaća delikatesa je već narezana, možete da dobijete odmah. Elem, pustio sam ja njemu da je on uvijek dolazio s onim svojim jastukom iz sobe kojeg je stavljao pod guzicu, i poslije kad se najeo i napio, kad smo mu opet stavili njegovu flašicu pive, napola popijenu, u frižider, hoće ti on i čokoladni puding. Pa dobro. A onda ga je siso i lizo i mljasko kô krmak, a ja sve šutio, ali... (*Strašno ljut.*) I svaki put kad je svršio s pudingom, kad je ustao, a ljudi božji, sve je bilo umrljano čokoladom! I onda je to Paulina morala prat svaki dan, ma i po dvaput! Stalno smo čistili one fleke! E jednog sam dana imo svega preko glave i kažem ti ja njemu: „Enčulingen, bite“. A on se zvao, aaaa... ma ja sam ga zvao her Bauh, Trbonja po naški, iako on nije razumio, al' nije važno, i on kaže: „Javol“.

A ja dalje: „Ih habe ajne frage“.

HER BAUH: Javol.

Bite niht šokolade fleke mahen.

HER BAUH: Vas?

Onda nisam znao kako da mu objasnim da je dodijo i bogu i narodu. Uzmem ti ja lijepo njemu ispod guzice ono jastuče i kažem: Zen zi dize jastuče, unterdupejastuče.

ON: Ja, javol.

Pa okrenem jastuče na drugu starnu, na onu što je bila čista, bijela, i kažem: Zen zi dize vajse unterdupejastuče.

ON: Javol.

Ja kažem: Ja, dize vajse unterdupejastuče štimt. Ih kajn problem mahen, tis ist Ilija hotel, ales štimt.

Onda sam okreno jastuče da su se vid'le sve one fleke od čokoladnog pudinga.

Zen zi dize fleke?

ON: Javol.

Onda ja: Ih habe ajne frage. Ist das ajne šokolade fleke?

ON: Vas?

Onda ja, if das ist ajne šokolade fleke, ales oke, ih kajn problem mahen, Aber if das ist *nicht* šokolade fleke, aber ajne šajse fleke?

ON: Vas?

ILIJA 1: Kak-kak?

ON: Vas?

A ja ti direktno: Jesi l' se ti ovo usro, a!? If das ist zo, du raus aus Ilija hotel! Raus! Raus! Raus!

On se ukipi, blijed kô krpa, pomislio sam, sad šta bude bude – il' će me prijavit da sam ga šikaniro spominjuć mu SS-ovce, da sam, znači, pravio razliku; il' će onako šutke stisnit rep kô ovca i otić odakle je i došo, gore u svoju sjevernu uniju. Borme se on dobro uplašio, vidim ja za večeru – dolazi ti lijepo trbonja s čistim jastučićem i sjedne, a ja kažem Paulini da ga ja više ne mogu ni gledat, neka ga ona pita šta 'oće. Ode ona i pita ga:

PAULINA: Vas volenzi, bitte?

A on će ti: „Ajne vanilijen puding“.

A ja sam pomislio, imaš ti sreću, trbonja jedan, da nije sad NOB, kad je moj otac na takve jurišo! Juriš! Ratatata!

Znate, moj tata, on je bio isti ja, isti! Ma on, on je znao sanjat, to je ono najvažnije, govorio je, uvijek mi je govorio:

OTAC: Ilija, pazi šta sanjaš, jer to si ti.

Iako sam ja, kad sam bio mali, uvijek sanjo samo... jako sam živo sanjo da s nekim od svojih drugova igram klikere – znate šta su klikeri, je l' tako? Jer sam bio stalno sam..., uvijek za šankom... (*Ćuti.*) A sad u najboljim godinama stalno sam umoran kô pas, tvrd kô bakalar, a ubija ta kafana, spavam kô klada, ne znam ni šta sanjam, možda nešto, ali – kad se probudim, ničeg se ne sjećam! Eto, a moj stari je uvijek sanjo murke s Triglava. O, majko draga, kako sam se ja bojo da će on jednog dana postat murka, crno smilje. Budim ja njega tako, on ti je dosta puta zaspo onako za šankom, i cvilim ti ja: „Tata, tatice, probudi se, probudi se, postaćeš murka!“

A on se probudi i viče:

OTAC: Šta? Žurka? Odmah donosim vino!

Evo, vino Ilija. Sâm sam ga pravio, da vidimo kakvo je...

(*Gest brojanja novca. Želi dosuti u čašu, ustanovi da više nema vina.*)

Pa zar je flaša već prazna?! Idem po drugu! Evo, vidite, sad bi' ja moro napisat listić za informaciju – „Dolazim odmah!“, ma jok, ja radije u čaši ostavim malo vina i onda svako zna da Ilija odmah dolazi!

(*Odlazi za šank. Vraća se kao Ilija 2.*)

ILIJA 2: A zoo! Das ist majn „Ilija uber alles“!? O, majn got! Aber – ja ne mogu da budem kelner! Oke, biću Slovenac, ali neću radit!

(*Opazi čašu vina.*) Mm, vas is das? Vino?! Gratis! (*Proba.*) Mm, šmek...!

(*Iskapi čašu.*) Gdje imaju još vina?

(*Traži vino, odlazi za šank. Odmah se vrati kao ILIJA 1, s novom flašom vina.*)

ILIJA 1: Tako, sad možemo da nazdravimo! (*Opazi praznu čašu.*)

Pa šta je ovo, isparilo? Pa kako? Čudno. Ko je popio moju informaciju? A?

(*Publici.*) Znam, vi ste! Neka, samo da vam je prijalo! Sviđa vam se, jelda?! Meni se isto sviđaju – vino i žene! Vidi ih, same ljepotice... Ja ne znam da se kontroliram kad se radi o ljubavi. Joj, joj, ima vas tu koje biste mogle da mi pomutite pamet! (*S velikim šarmom gleda po dvorani.*)

A onda, 'ajd zdravo Paulina... (*Pjeva.*) Adijo, adijo amore, io vado via, vado con...

„Kako se zovete? A? Bolje da ništa ne kažete, jer će svi znat da smo nas dvoje išli u planine!“ Ajoj, kakva murka, crno smilje!

(*Publici, šarmantno.*)

Ah, vidi ih, murke moje! Koja ljepota! Ah, ja sam pomalo i romantičar, volim lijepe stvari, „ljubavne“ i tako... Kupio sam jedan kalendar za novu godinu na kojem su tako lijepe cure, sve se smješkaju, kod nekog bazena, ovako... (*Imitira ženu koja leži.*) Ne vidi se sve. Ma nisam ja za ono ružno, ono vulgarno, to nikako! Na mom su vam kalendaru takve ljepojke da mi mozak frca, a Paulina govori da je to ružno, da sam kô neki primitivac što popravlja auta. Onda sam ja njoj reko: Pa šta 'oćeš da tebe stavim na kalendar, 'oćeš se onda smirit? A ona će ti:

PAULINA: Pa stavi.

I onda smo se slikali, al' nije dala da se išta vidi, nije htjela da bude ona, mislim njeno lice, nije htjela da se vidi ni sprije-da ni pozadi, ni batac ni sisak, ništa! I tako sam joj sliko samo nožni palac, ma nije loše ispalo, stavio sam ga na reklamu za Ilija uber Alles. To treba gledat pozitivno već zato što se ona preziva Palac. Po meni. Dobro, nazdravlje! Viva! Viva glavni

slovenački vrh – Triglav, koji je prvi, kao što sam i ja prvi! Ah, fino ovo vino Ilija. Ne znam zašto, zašto sam ja koji se zovem Ilija vinu dao takvo ime? A? Vino „Ilija“, gostionica „Ilija“, rakija „Ilija“! Meni je originalno. Je l' originalno, stvarno? Pita mene Paulina zašto je sve „Ilija“, objasnio sam joj da ja dajem dosta na inovaciju!

(Zagleda nekoga u dvorani, ukoči se. Šokiran.)

O majko moja! Ma šta... ja? O bože, bože... *(Padne u nesvijest.)*

I kô što ste vidjeli, tako sam ja pao, ja, vrh vrhova! Kô da više nisam muško, pao sam kô krepana muva, kô trula kruška. Pala mi magla na oči i gotovo. U onom momentu kad se to desilo, počela je moja... kako da kažem, neke vrste smrt, agonija da crkneš, ili, kako da kažem – drugi život. Da budem precizan, dvostruki, kô dupli. E, baš tako – dupli! Zašto? Zato što sam vidio – koga? Svog dvojnika! Svoj duplikat! I sad vi mislite da sam prolupo, vjerujte mi, i ja sam mislio da sam poludio. Pa zamislite, u gostionicu došo jedan – isti, ma pljunuti ja! Isti! Isti nos, odjeća, oči, sve! I gleda me kô tele u šarena vrata! Stoji tako i bulji u mene! Ludilo – ja gledam samog sebe! Aaa, bože! Pa zar nije normalno da se u nekoj takvoj situaciji čovjek usere, oprostite na vulgarnosti, ali u meni se sve okren'lo! Cijeli ja na glavu! Kako sam se uplašio!

„Pa šta si ti ja?“ vičem ja na njega, a onaj moj dupli samo šuti i fiksira me! Ma ne mrda, kô da je zablokiro, kô smrznuti kalamar. Bio sam sav izvan sebe i vičem: „Paulina, Paulina! Blizanac!“

Ali nema nje, pravi se blesava kô patlidžan. A onaj dupli – ništa! I dalje bulji u mene, a onda počne radit ovo... *(Ponovi gest prstima, brojanja novca.)* Ajoj, a šta će uzet od mene? Pare?! A majko božja! Šta se sve tada meni motalo po glavi! Galaksije! Mislio sam, pa šta je ovo, pa nisu me valjda kloni-

rali? Možda su kakvi teroristi napravili moj klon da šikaniraju moje jadne goste?! Ojoj! Čekam. Tresem se ko pih-tije – možete da naručite – onaj šuti, a onda ode napolje, nestade kô rukom odnesen. Nije ni čudo da sam bio siguran da je sa mnom svršeno! Kô... da me je dotakla ona s kosom – Matilda. Šta, Vi ste Matilda? Niste?! Oprostite, greška, zamijenio sam Vas za Matildu. Kroz neko vrijeme doleti Paulina, totalno podivljala:

PAULINA: Šta je? Šta se dereš!?

Ja joj kažem: Paulina, tamo je jedan isti kô ja! Pravi ja! I radi ovo... (*Gest.*)

Paulina, došo moj dupli, blizanac!

A Paulina će ti, sigurno, jer nikog nije vid'la, oštro na mene:

PAULINA: Šta, pio si, a?

ILIJA 1: Jednog, dva, ništa više.

PAULINA: Čokanjčiče, a?

ILIJA 1: Ne! Samo Iliju, nisam Ilijice.

PAULINA: Znam ja tebe, nacvrco se! Ločeš one tvoje Ilije, nije ni čudo da je onda svako za tebe Ilija! Ti si stvarno udaren!

ILIJA: Paulina, istina je! Bio sam ja!

PAULINA: Pa naravno, ti uvijek vidiš samo sebe!

I onda me je poslala u dupe, oprostite, da donesem još supe. Zvizno sam jedan Ilijin čokanjčić, za njim još jednog, jerbo, ako sam već vidio dvojnika, onda i moram, je l' tako?! I onda ti ga i vidim – duplog – kako stoji preda mnom!

U momentu sam se složio pod šank! Kad sam se osvije-stio, kad sam došo malo do sebe, čujem kako onaj duh nešto trabunja, al' ga nisam ništa razumio, mumlja nešto sebi u bradu... Života mi, dupli priča sam sa sobom kô da je munjen – nešto muti. Aha, na umučena jaja imate popust, ispla-ti se naručit. I onda ti taj dupli kaže meni:

ILIJA 2: Vas ist das? Špigl? Zrcalna slika?! Najn, ih bin ih! Alzo... das ist – iberášung: Dopelt! Aber: ja – ružan kao on!?! Najn! !

(Pogleda se u ogledalce kao što je to uradio Ilija 1.) Baš sam lijep dečko!

ILIJA 1: Nisam znao je l' stvarno il' mi se samo pričulo?! Ništa, reko' sebi, ustaću, ako uspijem da se postavim na noge, pa onda šta bude bude! Dignem se iza šanka, dupli nasuprot mene, gledamo se tako jedno vrijeme, činilo mi se da je njega više strah nego mene, a onda sam ja reko, kô i uvijek, ne praveći razlike među gostima, onako „profesionalno“: „Šta, 'oćete jedno pićence?“ A on:

ILIJA 2: Za mekše dupence!

ILIJA 1: Mama mia, pomislio sam, kakav primitivac! Kako je to ružno!

I naspem dva čokanjčića, pa šta bude! Nazdravlje, viva!
On:

ILIJA 2: Prost!

ILIJA 1: I popismo. A onda – šutimo obojica. I ja kažem: 'Ajde, dajmo još jednu!

'Oću reć – dvije, jerbo smo sad bili dvojica, razumijete?! Popijemo. Opet šutimo. A onda on, kô da mu se nešto pomaklo u glavi, izvali:

ILIJA 2: Reci nešto, ako smiješ?!

ILIJA 1: Bio sam šokiran! Šta 'oće?! Nisam znao šta da kažem, razumijete?!

Onda on kaže, onako s olakšanjem, sav u nekom strahu:

ILIJA 2: Sva sreća da nisi ništa reko, inače bi' te sad po pravilu moro opalit po njušci?!

ILIJA 1: Šta, sad bi se još i tuko sa mnom?! Odma' sam se pripremio, ako šta počne, kakvu tuću, rat, šta ja znam!

ILIJA 2: Pa kod vas je takav običaj na selu, ako jedan Slovenac drugom kaže: „Reci nešto, ako smiješ!“ A onda ide – razbiću te, auf biks, crva na tarabu, je l' tako?

ILIJA 1: Crijeva, budalo jedna! Pa ti crva pokazuj kol'ko 'oćeš!

ILIJA 2: A, zo! Nisam znao, ja sam samo bio rođen u Sloveniji, sad sam prvi put došao iz Njemačke, prvi put kroz Karavanken tunel!

ILIJA 1: Pa šta si došo nas šikanirat, a? Gnjavit moje goste?

ILIJA 2: Najn. Ja zbog reklame došao.

ILIJA 1: Ma kakve reklame?! Život mi se zgadio od tih reklama!

ILIJA 2: Što si ti mene „na švarc“ tržiti hotel?

ILIJA 1: Ništa te ja ne razumijem. A on kaže:

ILIJA 2: Majn got, skoro me fršlok trefio! Ovako je bilo: upravo sam išao na folklor, kao i uvijek lijepo po Nojenbankstrase, und šta – ugledam sebe! Na plakatu ugledam sebe! Ilija uber Alles! Ja – među pršutima stojim!

O, bože, kruce fiks! Koji se to pokvarenjak usudio da moju sliku, i uz to moj nožni palac, na reklamu stavlja?! Za bauer seoski turizam u Sloveniji! Ja s kobasicama nikakve veze nemam! Bilo me je tako strah da ću se morati seliti na jug, mučiti se, raditi i još porez plaćati! Znao sam da tu agresiju zaustaviti treba! Razumiješ? Mogu da ti kažem „ti“?

ILIJA 1: Ja sam šutio, samo sam klimao glavom... jerbo – ta prokleta reklama, prokleta, ta će da me uništi! Još jedan bauh, trbonja iz sjeverne unije!

ILIJA 2: Nisam se za akciju odlučiti mogao, samo sam čekao, možda će stvar da prođe, možda je kakva greška, aber, znam da mi je mama rekla, prije nego što je jadnica umrla, rekla je:

„Nema slučajnosti, sve se izravna, sve dođe na svoje!

I ti ćeš, Ilija, na svoje doći! Tvoj fati, tvoj tata, iako ga znao nisi, jer smo se nas dvoje rastali kad si se ti rodio, alzo dakle, fati sve prvorodenom ostavlja! Zauvijek ćeš da budeš zbrinut, imaćeš dom i svoj na svom ćeš da budeš!“

I upravo zbog mamine riječi skupio sam hrabrost i nazvao. Alzo, samo sam se predstavio, kao što bontonu i treba, a ti si počeo strašno da vičeš da sam ti ambalažu razbio!

ILIJA 1: Pa kad jesi, razbijo si mi gajbe, konju jedan! Rastjero boće!

ILIJA 2: A tarifa je tekla! I rekao sam sebi, pa ne mogu ovako bacati ojere, mama, gastarbajterska sirota, s mukom ih je zaradila! O, majn got! Kako ona čeznula da bi gore i dole na *Triglav* išla! Sa ženama. „Sto žena na vrhuncu“, to su njeni snovi bili. Njen „šturm und drang“ – strmine i padine domaćih vrhova! A i polku je jako voljela: (*Pjeva, pleše folklor.*)

Murka, crno smilje s planine, oj, s planine,
na moj narod uspomene, narod uspomene,
murka, crno smilje s planine, oj, s planine...

Naša pjesma, uvijek me ponese! Da, da, to mi je mamica dala, neku svijest da tu moj dom je! (*Pjeva.*) O, Triglav, moj dom! Naš vrh, to mi je ono...! Emocije! Da, veliki, veliki dio emocija... pa domovina, to! Nije ajnfoh jednostavno... u zre- lim muškim godinama iz tuđine doći...

ILIJA 1: Poče da plače! Nisam znao da l' da mu nos obrišem il' da mu ga razbijem?

ILIJA 2: O majn got! Kako je mama čeznula da bi ja jednog dana Slovenac postao! I sada se sve urajmalo, poklopilo!

ILIJA 1: Moro sam nasut još dvojicu Ilijica! I reko sam sebi, e sad, sad je dosta! Moram ga prekinut. I kažem ti ja njemu:

ILIJA 1: Ja sam Ilija Palac. A kako je tebi ime?

ILIJA 2: Ilija Palac.

ILIJA 1: Pa onda smo braća!

ILIJA 2: A zo!?

ILIJA 1: E, tačno tako! Jasna stvar! Sad mi je jasno ono što je moj otac govorio da on i mama nisu pravili nikakve razlike! Obojici su dali isto ime! Ona je uzela tebe, a otac mene! Drugo ne može bit!

ILIJA 2: Alzo!

ILIJA 1: Šta?

ILIJA 2: Alzo?

ILIJA 1: Ništa alzo?! Šta? Šta sad? Šta ćemo se sad obadva ovdje gužvat, il' šta?

ILIJA 2: Mama je rekla da u testamentu piše da sam ja nasljednik. Prvi sin!

ILIJA 1: Vidjećemo ko je prvi, a ko će dobit njok u dupe! Ali onaj ništa:

ILIJA 2: Nije švoh, nije loše imanje, malo ordiner, dovesti u red, ali dalo bi se jedan nobel gasthaus napraviti. Ja ću zgrabiti kapitalsku masu da je racionalizujem! Mama, moja zlatna mama, sad bi ponosna na sina bila! To bi jedan pravi slovenački štolc, ponos bio! Uvijek je govorila, Ilija, ti si Slovenac, i doći će vrijeme kada ćeš dokazati koliko pravi Slovenar du bist jesi si!

ILIJA 1: O bože dragi! Ludilo! Možete zamislit kako mi je bilo?! Uvijek sam mislio da ako dođe agresor – terorist, jel', biće crn kô sâm đavo, a u stvari dođe ti jedan isti kô ja! Samo što plače i jauče. I šta sad da radim, a? Ništa! Ništa se tu nije moglo uradit! Zato što mi je taj blizanac nenasilno, tako... na fin način uzeo slobodu! Ma sve mi je uzo! Više nisam znao ni šta imam ni ko sam! Mislio sam da sam ja onaj mamin, a da je moj otac htio *njega* za sina, a ne mene! Uh! U najboljim sam godinama morao da priznam: Ja sam niko i ništa! Nisam onaj za kojeg sam mislio da jesam! Inkaso mog života je lula.

Nula! Sve je odjednom postalo prazno, sve oko mene nula, ja lula, nula! Jedina lu... jedino svjetlo koje mi se još ukazivalo bila je Paulina. Paulina zna mislit, ona će me spasit! Zovnem je i – evo ti nje, ide prema nama... Gledam je, kô da je vidim prvi put! Pomislio sam kako je, u stvari, nisam gledao, onako kao ženu, već... pa najmanje sto godina. Kako je samo bila lijepa! Ne mogu je zaboravit, ma kô divlja ruža, u pasu kô osa, uska, plavuša. A usne joj kô maline. Crvene se! Stoji ona tako, guza joj nazad, grudi naprijed, i smije se onim svojim malinama. A meni u prsima sve nešto skače crveno, žuto, crveno, žuto! Eh... I upoznam ja njih, kako je i red:

„Ovo je moja supruga Paulina Palac, zajedno smo već dvadeset godina, ovo je moj brat blizanac, blizanci smo već pedeset i (*Mumlja broj, prikriva godine.*) godina, ali smo se tek sad upoznali“

Da ste vi vid'li duplog kako ga je bilo stid, počeo jecat, o, majko mila, siguran sam da taj čovjek u životu nije imao ništa sa ženskinjem. Pomislio sam, možda mu one gore ne mirišu kako treba. A sad mu, izgleda, zamirisalo, prokleti zec! Vidio sam ja odma' kol'ko je sati: jerbo ga je Paulina pogledala... isto onako kô mene prije dvadeset godina, kad smo se zaljubili na prvi pogled! A, joj, joj, kakva sjećanja! Odma' sam znao: moja Paulina je invulvirana! Postala je tako meka, tako slatka. Ma suze mi krenu kad pomislim... rekla mu je kô i meni onda, rekla mu je, duplom:

PAULINA: O, izgledate mi tako poznati kô da se znamo već cijeli život!

ILIJA 1: Joj, kako mi je bilo teško! Kako teško! Ali sam se ipak počeo borit kô bik za svoju guzicu, umalo joj nisam stisno jednu, aha, tlačenicu možete dobiti odmah! I kažem ti ja njoj: Paulina, jesi l' ti to jela cveklu, pa imaš tako namazana usta? A Paulina će ti – ništa meni, nego njemu, mom dvojniku:

PAULINA: Ilija, je l' Vam izgleda – previše crveno?

ILIJA 2: Mo-mo-morao bih iz-iz-izbliza pogledati.

ILIJA 1: Ajoj! Nagne se prema njoj kô da bi zumiro! 'Zum', upravo se čulo – 'zum'... Nisam mogo da gledam! Da poludiš!

PAULINA: Znete... Joj, nikako ne mogu da Vam persiram, tako ste mi domaći! Je l' mogu da Vam kažem „ti“, Ilija?

A onaj ti odma' direktno:

ILIJA 2: Oke. Ionako razlike nema. Između mene i mog dvojnika teško je crtu potegnit – zada ti, zada vi!

PAULINA: Ma moram da ga zagrlim, mog Iliju!

ILIJA 1: I počese se oni tu grlit, smijati... i kako se Lija samo smijo, ja ga zovem Lija, jerbo je prepreden, samo bi leža i ništa radija.

Bio sam bijesan kô ris: Šta se tu keziš kô pečeno prase!?

Onaj ništa, i dalje se smije.

„Slušaj ti, danas još nisam peko prase, al' 'oću, vidjećeš! Gosti će bit zadovoljni, jerbo ću te dat gratis!“

Publici. To je vama smiješno?! Ali meni nije bilo. Uhvatila me neka žalost, činilo mi se da se utapam, i onda sam kreno spašavat šta je još moglo da se spasi, pa sam mu reko:

Pa 'ajde da vidimo ko je stvarno prvi sin – pokaži izvod iz matične knjige rođenih.

ILIJA 2: Ti – dupli, ti ga pokaži!

ILIJA 1: 'Oću, ako ćeš i ti svog!

ILIJA 2: Oba zajedno, nećemo razlike praviti!

ILIJA 1: Na tri ga vadimo! A ti, Paulina, broji!

PAULINA: E to bi' baš voljela da vidim! Ajns, cvaj, draj!

ILIJA 1: Evo! Izvadili smo ih!

Lija pogleda mog i počne da viče:

ILIJA 2: Ih bin! Ih bin! Ih bin!

ILIJA 1: Bin, bin! Ma ušuti više jednom, proklet bio!

ILIJA 2: Ja sam prvi!

ILIJA 1: Šta? Nisam mogo da vjerujem! Pogledam svoj list: I na njemu fleka od pudinga! A da ti... pa to ti je da svi-sneš! Pa zar se onaj žderonja i ovdje usro?! I to baš na vrijeme rođenja: šokolade fleke! Nadao sam se da ta stvar neće bit tako fatalna, al' je bila! Bila je živa istina – crno na bijelom da ja nemam formalno pravnog dokaza da sam prvi, da sam ja nasljednik! Eto! To ti je tako, važni su papiri, sve drugo je običan njok! Njok. Prokleti trbonja – taj mi je bauh esesovski sve uništio! Joj, kako me puklo! Nisam mogo da vjerujem da je, u stvari, dupli vlasnik gostionice! Da je *njemu* pala sjekira u med, a držalo od sjekire u Paulinu! Sve sam izgubio! Bio sam niko i ništa, nisam više bio čovjek... Odjednom sam, ni kriv ni dužan – osto sam kô pas! Tačno tako, kô pas! Počeo sam da platim Paulinu, da glodam šta radi. Šta sam rekô – platim, glodam?! Ma kakvi – pratim i gledam! Ne bi' ja njoj ništa! A i što bi' joj se ulizivo! Nisam htio da se previše invulviram, previše me je boljelo, ali sam je ipak pito, pitam ja Paulinu:

„Paulina, kakav ti se ja činim?“ Ona šuti. Pa je pitam, a kakav ti se čini Lija?

PAULINA: Ilija? Sladak.

ILIJA 1: Aha! A ja? Kakav ti se ja činim?

PAULINA: Ti? Kô jedan njok.

ILIJA 1: Pa isti smo, i sad on nije njok, a ja jesam, il' šta?

PAULINA: Eh, on zna lijepo da sluša. Samo leži i sluša, ništa ne govori.

ILIJA 1: Pa sigurno, kad mu se ništa ni ne radi. Ni da mrdne ni da prdne.

Tako ja njoj, ljubomorana, nego šta, al' me ujelo ono što je ispalo da ja puno pričam, a nju ne slušam. I onda kaže još:

PAULINA: Al' mi dosta kaže rukama. (*Gest brojanja novca prstima.*)

ILIJA 1: Pa i ja imam taj tik, a kod mene ti ide na živce! Gnjavaš me da mislim samo na kasu! Ma šta on tebi može reć tim svojim mrdanjem? (*Gest.*)

PAULINA: Da sam draga, zlatna, dragocjena, te stvari. Ma sav je nekako mekan.

ILIJA 1: Aha, 'oćeš da kažeš da sam ja onda tvrdunac! E, onda sam bolji od njega!

Pravio sam se maćo, ali sam znao u ćemu je stvar. Cijelo sam vrijeme nešto radio, kol'ko posla oko gostionice, pa murke i to... Nismo se ni vićali, samo da je uradila šta je trebalo, drugo me nije puno ni zanimalo, i zato je nestalo, postalo među nama polako sve... kô neki „fast fut“, samo da ima nešto, onako na brzaka. A kroz neko vrijeme ni... ni argo supa. Ostane samo prazan tanjir i kašika u rukama. Oprostite, dame, na intimnosti, ali ni nama muškim nije lako. Teško je, teško. Mislio sam da je svemu kraj, da ništa više nema smisla! (*Pauza.*) Pokupio sam se iz gostionice – seoski turizam „Ilija“, i otišo. Otišo. Sam, bez išta. Nisam imao ništa ni za pit ni za jest. Luto sam tako par sedmica, prikupljo hrabrost da sebi stavim štrik oko vratovine. Šta sam reko – vratovine? Ma oko vrata! Vratovina je... eh, nema je više, joj, joj, gadno, gadno (*Gest brojanja novca prstima.*)... Jest, došlo mi bilo da presudim sam sebi. Bilo mi je teško, stisko šake od bola i guro ih u džepove – kad, ma je l' to znaćka! Divojarac! Ah, kakva ljepota! Al' pomislim, ma šta će mi zlatni divojarac na onom svijetu?! Daću ga blizancu, on je lud za znaćkama, ono pravi kolekcionar. I tako sam se vratio. Ma da ste vi samo vid'li kako je Lija bio srećan! A onda smo počeli da mijenjamo znaćke! I to je za mene bilo, kako da kažem, jedno olakšanje. Neki novi smisao – moj divojarac za dvije kravice sa zvonima. Ma prava poezija! I tako sam osto kod kuće. Dobro, on je bio više glavni nego ja, šutio sam, šta sam

mogo drugo. Reko sam samom sebi, pa u životu ništa nije fiksno, sve se mijenja... Ništa nije vječno. Pa i krmak jednom postane odrezak! Aha, možete da naručite, jedino što mi je Lija reko da moram reć' „svinjski kordon“, kondom od prasetata, 'oćete? Što nećete? Čudno! Eh, teško je, teško... (*Ponavljja gest brojanja novca prstima.*) Reko je da sve treba sistemizovati. E, sad se drugačije bogu moli: sve krastavce koji su malo ukrivo – raus, škart roba, dajemo ih direktno krmadima, aus cvajs, kao drugo: krmad svaki dan na depiliranje. A 'oćete naručit? Nećete? Znae šta, recite vi to mom dvojniku, ako bude htio slušat. Ma briga njega za gosta, on je samo anti-protivan do starog ekološkog sistema. Ništa od njega, sve je na meni. Čini mi se da on nije ni Lija ni Ilija, nego onaj što bi samo *ija i ništa radija*. Eh, gadno, gadno. (*Gest brojanja novca.*) Sad imamo specijalitet, možete da naručite, tris „Lija, Ilija i Paulina“. Nije vam baš ukusno, a? I mene isto nešto tišti u stomaku, ali šta možemo, moderna vremena?! Sad je sve drugačije! Sad su sve te stvari... u vezi sa ženskinjem... u vezi s Paulinom... ma znate... ta roba... ma – razumijete, to nije više švaleraj kô prije! Ma kakvi! To je sad pravo žena da slave radadam. Ali, evo, već šutim. A šta se može, žena je valjda uvijek nekakva duplerica – sa dva lica, kako bi se reklo; jedno kô Pavlica, drugo kô Petrica... Pa dobro, može da se radi samo o „osnovanoj sumnji“, ali bez počinjenog djela. Treba gledat pozitivno! Sad su moderna vremena i treba prihvatiti nove činjenice. Svakog treba prihvatiti, bez pravljenja razlika između nas i nekih drugih koji su drugačiji! U redu – to još i razumijem, te stvari „viva svi različiti, svi jednakoradni“, mislim jednakopravni..., dobro, poštujem! Ja ne tjeram inat! Ali momenat, a šta novo govori Ustav, onaj naš stari slovenački, a i ovaj novi od Unije, od te globalizacije, od tog pašta fažola; možete da naručite, pašta fažol se plaća u evrima! A nema-

te evre? Pa onda budite gladni! Znači, šta kaže Ustav, kako treba da bude tretiran onaj koji je isti kô ja? A? Ko će da mi kaže? Ko? E, moja filozofija je da takvi *nisu* jednakopravni i da ih treba zgazit, zgnječit kô pire krompir! Tako. Ilija uber Ilija! To je moje geslo – za novo vrijeme nas Slovenaca, sinova Triglava! Zato što moraš nekoga da gaziš, i još je najbolje ako gaziš brata! I krenem ti ja u akciju, rangiram duplog:

„Ilija, ti si školovan, znaš njemački, zato ćeš brojat fleke od pudinga od onog trbonje?!“ A on će ti:

ILIJA 2: Javol. Kao vrijedna pičela radio budem.

I brojo ih je, hm, al' je uvijek zaspo kad je došo do treće, reko je da mu se čini kô da bi brojo ovce... Ma da poludiš! I nisam više izdržo. Rekô sam sâm sebi, idem ja lijepo do one moje prijateljice, one doktorke za psihu, da vidim šta sad da radim, jer ne mogu više da nađem samog sebe, kô razbijen na dva dijela, kô jarac za serviranje na dva stola. I odem ti ja do nje. I kažem joj: „Draga moja, makar ti deset puta dao gratis brancina, ali mi samo pomози da riješim svoj problem: ja više nisam onaj za kojeg sam mislio da jesam, ja sam neko drugi“.

DR PSIHA: Zanimljivo. A ko ste sad?

ILIJA 1: Ilija Palac.

DR PSIHA: Pa to ste bili i prije?!

ILIJA 1: Jesam po mami, ali nisam po ocu.

DR PSIHA: A tako?! Vi morate da zaposlite svoj um, morate više da radite!

ILIJA 1: Ma rintam kô životinja, a moj blizanac samo leži, ništa ne radi.

Već po očima sam joj vidio da misli da sam udaren, i kaže ona:

DR PSIHA: Krasno. On nek se što više odmara, uživa, vodi ljubav.

ILIJA 1: Pa šta je ovo, ljudi! I kažem ja doktorki: „Ja više ne mogu da izdržim!“, a ona kaže:

DR PSIHA: Ilija, Vi morate da ubijete sebe u njemu!

ILIJA 1: „Stani malo, kakav je to sad recept? Znači: prvo ja uđem u njega i onda se ubijem? Slušaj ti, draga Psiho, to da ja uđem u njega, taj pederluk sto posto otpada! I ako se ja ubijem, ko će onda da radi u gostionici, a? Ko? Dupli, on ne zna ništa raditi, Paulina ne može sama..., a gost je gost, glavna stvar!“ Ma u vražju mater i medicina! Pa šta, je l' uopšte važno da sam ja on il' on ja?! Važno je da smo tu, takvi kakvi jesmo i dok jesmo! Je l' tako?! Ma polako se i navikavam na njega. Zna on bit i faca. Zna. Dosta puta se igramo. Lijepo je. Što smo manji više se volimo. Čekajte, momenat, vidjećete kako će se brzo probuditi: „Ilija, 'oćeš da se igramo klikera?“

ILIJA 2: Klikera? Ja, ja! Evo, ja sam berajt spreman! Ja počinjem!

(Baca fiktivne klikere, gest podsjeća na brojanje novca prstima.)

ILIJA 1: Aha! Plavi je u roši. Jedan lula, jedan : nula za mene.

ILIJA 2: Halt! Zad moj bliže stoji! Ajnc – jedan! Paulina, pusti me zada! Zada igramo. Pobjeda moja je!

ILIJA 1: Ovaj crveni..., aha! Eh, promašio sam. Ilija, daj reci mi, kakva je bila mama?

ILIJA 2: Mekana.

ILIJA 1: Aha, crveni je u roši! Dva : jedan. A šta je mama najviše voljela?

ILIJA 2: Murhke.

ILIJA 1: Ilija, kaže se murke!

ILIJA 2: Aber – ja, murhke! A šta je fati najviše volio?

ILIJA 1: Tata? Murke.

ILIJA 2: Ja, murhke, ja.

ILIJA 1: Tri : jedan. Ja sam pobjednik! Prvi! Prvi! Ja sam prvi! Pa gdje je sad! Gdje je Lija, kud nestade? Jeste l' ga vidjeli? Nema ga? Eto ti, ode, i to baš kad sam ja pobijedio! Pa dobro, razumijem ga – teško mu pada da bude drugi. Ja sam prvi i tačka! Viva!

KRAJ

Za dugo klizenje ruke po životinjskoj koži

Najljepši na svijetu je čovjek, sam po sebi. Jedinstvena, nepredvidljiva osoba. Kako je čaroban tren kada zagledaš nekoga osvijetljenog trenutkom i znaš – to je taj čovjek i niko kao on. To je taj lijepi lik u kratkom bljesku svog života. To je njegov život. Tu. Sada. Taj trenutak upijem u svoju igru na pozornici, i lik sam, i ja, tada sam mnogo više ja, nego ja bez lika. Tu sam i sada. Živim bljesak u životu. Živim za bljesak. Dok se ne ugasi.

Sušтина glume je glumiti suštinu. Ako ne glumim suštinu, nisam vjerodostojna, usiljena sam, lažem, zamagljuje nešto što je istinito. Iz nečega suštinskog pravim nešto uopšteno, nešto tek tako...

Kada u ljubavi daješ i ono što nemaš, onda voliš. Kada igram nekoga ko nije ja, postajem ja. Postojim, moje življenje nekuda izmiče. Nezaustavljivo. U vrtlogu sam same sebe, vrtloži me zgusnuto vrijeme, zazivajući neukrotivu životinjsku prirodu da se oslobodi. Naftna platforma je dramatikovo vlasništvo, glumac samo crpi, traga za izvorom, iskonskim ludizmom. Valjda je zato pozornica crna, a na njoj vonj napore, ljepljivi znoj, zamrli eho krikova pobjeda i poraza.

Žalost i radost mogu me nadahnuti osjećajem kreativnosti. Za tren, ali ako ga ne slijedim, ideja umre. Praznik je

uloviti ideju, bez nje je igra prazna. Igraš ulogu bez mirisa, kao slikar koji ne uspijeva da odredi perspektivu pogleda. Ideju ne mogu da privežem, konzervišem za kasnije, neumoljiva ljubavnica zahtijeva trenutnu i apsolutnu pažnju, potpunu predanost, krhka u svojoj kratkotrajnosti, kao magnet privlačna sa crnom tačkom u središtu mete. U želji da pogodim njenu sredinu iziskuje prodornost duha. Ali duh je neukrotiv i ponekad ga ni strašna volja ne može natjerati u napeti luk misli da bar pokuša osloboditi svoju snagu i uhvati tu izmičuću iskru.

Da li je lik vampir koji mi pije krv ili se ja napajam njime? Da li me lik oslobađa ili postajem njegov rob? Da li me mora najprije okovati, da bih kasnije mogla da se oslobodim? Da se oslobodim – čega? Sebe? Pozornica je prazan prostor, u njemu je moja samoća. Sama sam u praznini. Strah me. Moje tijelo je napeta struna. Bruji. Slušam. Praznina nestaje?! Zlatni natpis nad pozornicom *Libertas* ne oslobađa sam po sebi. Slobodu gradim od probe do probe, mučno strpljivo i s vjerom u oslobođenje polažem granitne kocke.

A sloboda je zastrašujuća, sloboda je zamka. Odjednom nestaju prepreke, naređenja, granice. Sve je dozvoljeno, sam biraj i sam se kažnjavaj! Na taj način me sustiže kazna za pogrešan gest – dok je pravi šarm, htijenje, snaga. Iskren gest miluje osjećaj gledaoca, iznenadi ga. Gest bez gracioznosti duha je mukotrpan. Ako izdam svoje osjećaje, intuiciju, nadahnuće, biću osuđena na mučenje neopuštenim igranjem. Istančan ukus je zakon. Tvoj ukus je tvoja mišolovka, u želji za ljepotom može se dogoditi da pretjera – samo za dlaku i lijepo je već ružno.

Pitaj se zašto tvojoj narcisoidnosti nikad ne nedostane ogledala. Da li bi konačno mogla da ih se riješiš?

Ne laži, za tvoju savjest istina nije zagonetka.

Da li su uloge talasanje u meni? Egzistencijalno važno talasanje? Samo užitak? Slast u traženju prećutanog, potopljenog. Odgurujem stijene površnih rješenja, pratim vodeni tok misli, osluškujem mukli glas, prepuštam se njegovoj istini. Prožima me tjeskoban strah da će voda presušiti, vjetar nestati, val zamrijeti. Strah da će se žar ugasiti. Jer žari samo na pozornici, na visokim valovima strasti i razuma. U suprotnostima. U pomnoženoj egzistenciji. U izrazima svog lika bez ogledalā, u prikrivenim izrazima sebe. Razbijen i zbijen, zajednički i jedinstven, na pozornici živi jače i bogatije nego u realnom vremenu. Kad prođe vrijeme predstāvā, kad glumčeva energija oteče u jalovu zemlju – ne ostaje ništa. Samo gorak, izgubljen osjećaj da zauvijek napuštaš ono što voliš.

*Kakva se tupa tišina razjapi
kad iz sjećanja izbrišeš slova
koja su ti značila više od njihovog sadržaja.*

Više od tajnovitog i raskrivenog značenja riječi, više od priče, više od njenog pripovijedanja, ta slova koja sada napuštaš, bacaš na otpad, bjehu šifre pomoću kojih si otvorio sandučić svojih iluzija, trezor noćnih mora. Slova te napuštaju, vraćaju se beznačajna u abecedu, zauvijek blijede prastari hijeroglifi, teškom mukom čitani; odastirali su polako, sloj po sloj, prećutane misli potisnute u sjećanje da su odslužene i zaboravljene strasti djevičanski zamirisale, da je zarasla rana našla obilje suza utjehe, beznađe izlaz u smijehu, da je tvoje prazno lice dobilo izraz i tvoje postojanje smisao.

Živio si za prazan, crni prostor ničega.

Usvojio si tuđe riječi. Tople od svjetla, mirisne od tvog znoja, podatne od tvoje strasti, naučile su te, jadno dijete,

živjeti, pokazale put do izvora, do sebe, do sebe samog i nepoznatog lika, da si djelić po djelić kao blještavi kaleidoskop rodio novu sliku čovjeka koji ti se obraća, pitajući te *ko si ti?* Kada jedan drugom tišinom kažete istinu, postajete ljubavni par, lik i njegov akter, cjelovit, u zagrljaju združen oblik i sadržaj.

Kad padne zavjesa, zatvara se tvoj pogled u slobodu.

Nestane brat koji ti je pomagao živjeti pod reflektorima, u prašnjavim daskama nestane lik i ti ostaneš sâm kao pas i istrošena životinja. Strah i stid te je te bijede. Zatim u dobro poznatoj melanholiji oplakuješ svoju praznu egzistenciju, u žalosti si za umrlim koga više nećeš igrati i tiho razmišljaš o nepravdi na svijetu da je čovjek tako slabašan, nesavršen, tako privremen i lomljiv. Sa zavidnošću nesrećan upireš pogled prema moru u daljini i ugasli val izlije ti se pred nogama...

*More ne žali za bezbrojnim smrtima valova
koji neprestano poniru u sipki pijesak obale,
more zna da se u mekoj srži tamnog okeana
koja podsjeća na boju duše čovjeka
rađa novo strujanje, buduće jato valova,
bezbrojnih, ponavljajućih, međusobno srodnih,
a neponovljivih i jedinstvenih u rastu i opadanju.*

Zato tako dugo na pustim obalama netremice gledaš tajnovito more? Zato te tako na sebe veže njegova magija? Da li je to snaga prirode ili sposobnost promjene *nečega* u srži u srebrninu, u pjenu, u ništa? Kakva fantastična tajna preobražaja i vječnog izraza!

Glumac se stalno mijenja, sve može da promijeni, samo unutrašnjost oka ne može: zjenice ostaju iste otvorene zagonetke. Pune tame i noći, pune tajne, pune praznine, ničega

i svega. Prazno-puni kosmos čovjekove duše. Prema tim tajanstvenim otvorima gledaoca vuče magnet crnila vlastitih zjenica. Zašto? Da bi radoznalac spoznao svoju tajnu? Da dođe do spoznaje? Osjeti energiju međusobnog pogleda? Provjeri snagu dubine drugoga? Da u crnom ogledalu ugleda samog sebe? Ili ga, sanjara, zbunjuje vječno traganje za skladnim parom svojih očiju koje čeznu za ljubavlju?

Sanjala sam da sanjam da smo bili par. Za kratak, prolazan tren. Snovi su ostali na jastuku, u guščjem perju, na starom kauču u skućenoj garderobi, a ja sam otišla prema pozornici da bih u novom komadu igrala glumicu koja igra glumicu koja igra glumicu koja igra... Za kratak, prolazan tren.

Zašto glumica glumi? Za dugo klizenje ruke po životinjskoj koži njene duše? Da postoji kao dvostruka, deseterostruka, i na taj način cjelovita? Kako da u ovo iskrzano vrijeme bude homogena?! Nagon po smrti sve rasplinjava, rastapa, ništi, spljoštava! Ali glumica ne želi da se zaustavi na ravnoj ploči vegetiranja, nikada! Radije radi apsurdne stvari – igra! Da njen životni put bar nekuda vodi. Voli fiktivno klizenje kroz vrijeme, i još više brze skokove u trenucima kada se vrijeme zgusne. Njime vlada paklenom hladnoćom! Bilo da vrijeme pobjeđuje svojom nadmoći na polju artizma, savršene forme, harizmom smrznutog osjećanja ili vulkanskom strašću, bilo da se tek poigrava, bezgranično uživa ili srećno trpi, svejedno je, vrijeme krvoločno pije njeno tijelo. Vrijeme je prazni, ispire njenu snagu, odnosi njena nadanja i očekivaja. Glumica želi da se vrijeme podredi naredbama njenog talenta, na pozornici ga mijesi, preoblikuje u dugi lanac bezvremenih priča i slika, dok joj u međuvremenu život puze kroz prste i postaje prekasno da bi ga živjela.

Samo sam privremena posuda tuđih misli, tuđega glasa. Da li se zato kao jesenja magla nad rijekom u moj glas

zavukla melanholična žalost? Žaljenje vlastite zamjenjivosti, zavisnosti, prolaznosti? Moj glas manjkavo, jalovo odzvanja kroz prazninu bijele dirke na klaviru, a samo muzika svojom unutrašnjom pričom može izreći neizrecivo. Ono što mi nije bilo dato reći. Zato se toliko puta zateknem kako dodirujem nedostajuću dirku, bijelu prazninu, koja podsjeća na tvoje prazno sjedište u dvorani. Odzvanja gluvi takt, ponavljajući ritam samotnog vremena. Da li je to vrijeme pun život na pozornici ili potrošeni, izgubljeni, prolazni trenutak mog življenja? Da li je najava ljubavi ili mekog poljupca smrti? Zvoni ili samo boli? Dok previše boli, forma ne može da se slije, previše je pukotina i naprslina, mogla bi nedostajati ljepota sklada, zato se uvjeravam da je izbljedjelo iz sjećanje kada smo išli, davno je to bilo, a čini se juče, zajedno kroz drvored.

Stabla su se previše nagnula, ljepota je boljela.

I tako zamišljam svako veče

da si još tu, sjediš gore u tamnom uglu,

na svom sjedištu na kraju gornjeg balkona,

a ja igram, igram za nas dvoje, za naš drvored.

Ogrni me poljupcem

I

Uvijek ćeš biti korak,
uvijek ritam,
uvijek unutra
meko more.

POLJUBAC KOSTIM

Ogrni me poljupcem
kada umorna koraka krenem
opet uveče na pozornicu.

Ne reci mi
da se držim,
ne pljuj mi za vrat,

ne drži palčeve za sreću,
samo me poljubi
i pusti samu.

Ogrni me poljupcem
i ne pitaj
da li me grije.

Ne gledaj me u leđa
dok klizim u snop svjetla
pred sobom,

okreni se i znaj
da me tvoj poljubac
stišće

i oslobađa,
da to šta ću da budem i jesam
noćas na pozornici
u sklad dovodi
suprotnosti.

Pozornice, ti prazni dlanu,
daj da ti ucrtam liniju preživljavanja!
Nek plačem, nek se smijem, nek noga udari ritam!
Nek se srce ledi, nek se radosno pali,
nek se osjećaji udvostruče,
nek se raspukne sjeme,
nek volim, nek mrzim, nek budem neodlučna,
nek me muzika izludi,
nek plešem, nek mi vjetar diže ruke,
nek mi anđeo bokove ljulja,
nek smrt pričeka, zakasni, ode...

Ogrni me poljupcem
i ne pitaj
da li me grije.

SKORO POLJUBAC

Kakva razuzdana tišina vlada u zraku,
dok čekam da mi priđeš u nekom lokalu
usred grada, skoro u podne, uz jarku
svjetlost, čekam na praznik tog sjedanja

kad primičeš stolicu i saginješ se u skoro
poljubac, a iz usta ti navre lavina žvrgoljavih
ptica koje sjedaju na mene, na rame, u krilo,
posvuda, posvuda lepršavo, smjelo, u smijehu

da ushićena ukočeno gledam i ne čujem više
slogove ni značenja riječi koje lete na mene;
osjećam samo harmoniju, sklad šapata

u dimu, u baru, u smijehu između tebe i mene,
sklad zvonjenja skamenjen u melodiju, pjevnu
uspomenu, odgrnutu samo u snu, davnu i milu.

KRIK ZVIJERI

Deset životinja živi u meni, deset zvijeri.
Uznemirile su se, postale oprezne,
sramežljivo su se stisle u brlog,
kad su tebe nanjušile u ljudskom krdu.

Plašljive su, ali gladne. Tvoje ljudskosti
željne. Bolesne od želje za tvojim ustima
da im nešto kažeš kroz ogradu zvjerinjaka,
šta bi dale da ih pomiluješ po glavi!

Vrlo oprezno izlaze iz skloništa,
gledaju te pravo u oči, jer su gladne
tvoje nježnosti. Gladne čuda što ga slute

u tebi: vjernog čuvara, gospodara
i krotioca koji dolazi s ključevima, sa srcem,
s ognjem i mačem da ih pripitomi.

TAKMIČENJE SA DIRIGENTOM

Nek se nađe orkestar virtuoza,
dirigent božjeg talenta koji bi
sijao muziku dirljivije od tvog
poljupca...

Nek združi jata violina, šume harfi,
nek zvone nebeska čembala,
nek u ekstazi daje takt, vodi harmoniju,
nek bude maestro nadzemaljskog duha –

tvoj poljubac zvuči jače;
iako ste ti i dirigent isti:
oba isto predana,
oba zanesena, zatvorenih očiju...

Ono što dirigentovu posudu diže
u prazan zrak tek je nijansa:
na svijetu nema dražih očiju od
onih pod tvojom spuštenom vjedom.

BJELINA

Zašto su moje grudi, kad ih okrutno
stisne korset, slične duši Indijanca?
Ljutito se izboče u svijet, bojevito,
ponosne na svoje divlje porijeklo.

Zašto se buntovne grudi pretvaraju
u bijele grlice, pozorne u čipki grudnjaka
kad ih iskosa ošine nestašni pogled?
Zašto cvrkuću svadbenu melodiju

kad ih oslobodiš, pretapajući se u vrele
zdjele tvojih ruku, u njihovu opojnu
medovinu? Piješ polako, sva sam od njedara.

Kada me ispiješ, sve više sam ništa,
nekakva tišina. Iz nje se izvija bjelina,
nedovršena, kao i sve pjesme za tebe.

IZREZANO SRCE

Doktore, mene krv boli.
U žilama imam previše
te crvene tečnosti,
od toga sam bolesna!

Ima li gdje bezdan, star bunar
da bi se u njega iskapala?

Njome još mogu koga da ubijem
kad bih mu samo kap dala!
Strašno se rasplamsao
njen izbezumljeni sadržaj, zatrovan
zovom strasti!

Izmjerite mi jakost
crvenila, pa ćete vidjeti
da zrnca naslade doslovno luduju!
Međusobno pomiješana,
jedno drugom hrle,
zaljubljena, međusobono se oplođuju –
krv se množi! I to boli.

Da li biste moju vrelu krv,
što se kroz srce napaja
i meni je samo pogubna,
spasili, doktore?
Da li biste tu molbu uslišili?

Gledajte, po mojoj skromnoj dijagnozi
upravo tamo, u srcu, zarazila se
sudbinom ludom.

Da li biste mi napravili malenu uslugu
i izrezali mi srce?

Ne cijelo, za krvotok u tijelu
neka ga djelić ostane.
Ali vas molim, budite dobri,
u dio srca, gdje se krv
sa strastvenom milošću spaja,
tamo je više ne puštajte.

Pa dajte, molim vas,
iz srca mi otrgajte, izrežite,
isklešite, skalpelom odvojite
u njemu – sliku raja.

Vjerujte, doktore,
upravo ta sličica božanska,
upravo ona zgušnjava mi žile,
sladi dotad normalnu tečnost.

Da li biste dakle mogli operativno
(ne samo prividno)
iz mog srca odstraniti
lik muškarca
koji je za mene više od boga
i tu sličicu čarobnu baciti
u razjapljene ralje psa?
Kunem se, postaće trubadur.

Zaista, ako klicu njegovu
u magareće srce presadite,
magarac će pjevati, a ne njakati,
i vo plesati kô ptica u vazduhu!

Jer taj čovjek, iako običan,
za nekoga možda niko i ništa,
veliki je čarobnjak, filozof, prorok,
sijač ognja, i ljubav ga tjera
da njena sjemena po mojim poljima sipa,
potpaljuje strast i izluđuje me.

On je, vjerujte, svetac,
u sveto pretvara što sveto nije.

Jer, kao što vam je poznato, doktore,
i ja sam do sada samo mucala,
na pamet mi ni slučajno nije pao stih,
bila sam 'nijema, bez posebnosti'!

A pogledajte me sad, doktore,
ni sama više ne znam ko sam!

Da li sam Eva koja još nije pobjegla iz raja?
Da li sam tišak koji kipi kao vulkan?
Odlutale duše val strasti
što se preko obala tijela preлива?

Da li sam samo lüda
koja osluškuje zvijeri iz davnine?
Zarobljenica slatke boli?

Ne znam, ništa više ne znam,
samo osjećam, osjećam da boli,
strašno boli u crvenilu krvi!

MOJ SVIJET

Za sina

Na tvojim nožicama stoji moj svijet,
među nestašnim prstićima tka se moja savjest,
moju tminu odvozi tvoj kamion –
i već sam lagana lopta na dlanu tvom!

Baci me u zrak
da me miluje oblak,
odbaci me
kad više ne budeš dijete,

baci me, baci,
jer nema pedlja na toj zemlji
gdje bih se mogla raniti,

ti si mi poklonio krila,
s prvim pogledom sveznalih očiju
koje su došle najdublje do mene,

kao da bi njima govorio:
ne brini, mama,
na svijetu sam bio prije tebe,

već davno, davno preplivao okean,
osvojio ledene vrhove,
šutkao pijesak usred Sahare,

znam kako se živi,
zato lezi, mama, samo ti lezi,
spavaj, mama, zažmuri.

ZAŠTO ŽENA PREŽIVI?

Cijelog sam ga života čekala.

Čekala i na ivici života
da zajedno prekoračimo nit,
potopljeni, dovršeni
jedno u drugom,
sjedinjeni u poljubac
rastajanja,
ponavljanja...

Čekala sam, čekala,
kao što smo sve navikle čekati.

Čekala, čekala...

Čekala – da se čak i smrt zaprepastila:
„Glupačo glupa!“

Zavrtjela se na visokoj peti
i ljutita otišla nekuda daleko.

NEVJESTA LUDOSTI

Nema ništa ljepše od svijesti da postojiš,
kada duša više ne čami u učmalosti i beznađu,
kad je jednostavno takva kao što joj je dato,
oslobođena ovčje vezanosti za zakon i red.

Ne puže više po ustaljenom putu napaćenih rodova,
više voli svoju meku blagost,
prihvata dar pogleda, milost svakog trenutka.
Iz rječnika izbacuje riječi *kazna* i *krivnja*.

Nema više oseke nadahnuća, tjeskobe osame,
ne boji se poraza; u plimu svega
što osjeća radosno skače na glavu!
O, ljepoto ludosti, čar tvog darivanja!

Zvoneći, duša smjelo tiktaka tango,
flamenko, rokenrol i step,
po blatnjavim cestama, vrućem pijesku,
sa svjetlucajućim prstenom u srčanom džepu.

Udata sam za ludost!

U ovom svijetu nema zgrčenosti u sebe,
nego razapet trapez na koji padam,
padam sama, padam udvoje,
sto puta umnožena i ujedno jedinstvena,
u prekrasan i iživljen salto mortale.

Ponekad preživim, ponekad me pokopa
vlastita težina i pretvorim se u ništa,
u malenu, ništavnu smrt.

Otpuhnem je s ponosnog ramena kao trunku
i idem, opet idem gore po ljestvama,
ponizno, pod napeti svod arene.

BEATRIČE

Uprkos tvojoj muževnosti, zvala sam te *Beatriče*,
jer si bio samo plod moje mašte,
mio kao muza muzā,
nedohvatljiv kao òna u savršenosti rijéči.

Bio si vila suđenica mojih snova, nadahnuća,
čas darežljiv, čas tako nepodnošljivo škrt
da sam u jadu prosjačila za novčić te ljepote,
klečala na kukuruznim zrnima nadanja
da bi mi udijelio sjenku milostinje,

i ujedno u molitvi ponavljala bogohulnu misao
da bi otišla Beatriče...

Da me magleni privid pusti iz linča ništavila,
da pukne šareni balončić utvare,
da se u pustinju izlije strastvena fatamorgana
koja mi je zavela dušu,
žednoj tebe lagala mi
da ćeš biti izvor nepresušni!

Znala sam da ću prizvati dan
kada ću da budem – nesrećnica – oslobođena
koprene čežnje i slatkog zanosa...

Tada sam dahnula teškim dahom:
Beatriče je otišla.
Više nije bilo snova, a ni oprostaja.

Kako je pusto, rekla sam samoj sebi,
ne volim više u prazno i nepoznato. Ne mučim se.
Dani padaju u ravnoj liniji crnih domina.

Samo suze izbavljenja i milog sjećanja
kapaju mi bez prestanka,
izdižu se u tvrdi stalagmit,
dragocjen, ponosno vitak,

podsjecajući na privid muškarca
kojeg u snu još zovem
Ljubavi moja, Beatrice.

VOLJETI NIZAŠTA

Nema slučajnosti, postoji samo ključ
kojeg skrivam pred sobom,
u strahu da sebe ne izgubim.

Ključ koji otvara vrata za susret.

Nad ušćem uzburkanih dvoumljenja,
po tankom brvnu što preko njih vodi,
idem samotna,
pošla nikuda,
samo sebi.

Tjeskoba mi ruši nadu,
na ramenu se anđeo ljuljuška,
izaziva mi osjećaje.
Odluka je samo moja:
pasti ili čekati.

Hvatajući ravnotežu
između nekada i sada
gledam u daljinu.

O, poklonjeni tren postojanja!
Zar nije lijepo okusiti tu punoću očekivanja?
Dok preko vrtoglavog brvna gledam tačku
koja raste prema meni, ne oklijevam više,
stajem na vlas,
zaljuljam se između sna i stvarnosti,
klizim po krhkoj paučini zaljubljenog vremena,

što sam ti bliže, više zalazim ponizno u sebe,
smanjujem se pred tvojom veličinom,
rastem u sebi.

Pa šta, ako si samo priviđenje,
ako volim nizašta!
Ovaj put neću da budem prosjakinja,
neću više da budem bijesan pas
koji svakog ugrize
zato što je željan blizine!

Moja duša se presvlači za ples,
ne pita da li je vrijedno,
da li se isplati,
ko vraća poklon srca?
Moja duša ne trguje,
moja duša voli,
postoji!

Iz pogovora u zbirci

Obleci me v poljub / Ogrni me poljupcem

Savremena ljubavna poezija uz sve bestidnosti ima i jednu „stidljivu“ osobinu: izbjegava neposrednu ispovijest u prvom licu, što nije slučaj sa pjesmama Saše Pavček. Najčešće riječi u naslovima su *poljubac* i *srce*, dva označivača koja obavljaju svoj prastari zadatak kao da ga obavljaju prvi put. To je prva stvar po kojoj ćemo tu poeziju prepoznati i pamtiti, druga stvar povezana sa njom jeste da je pjesnikinju očigledno ljubav podstakla na pisanje. O okolnostima ne znamo ništa, jasno je samo da nisu bile gimnazijske, jer iz svake pjesme zrači govor zrele žene, koja ljubavnim osjećanjima dodaje više ili manje očigledan komentar. *Ogrni me poljupcem / i ne pitaj / da li me grije* – zadnji su stihovi u toj knjizi...

Skoro svaka pjesma u knjizi sadrži priču. Neke su kratke i lapidarne, s događajem koji u sebi nosi pola svijeta, a neke s epско-dramskom osnovom, građom, i zaoštrenim motivnim krovom, kakve su na primjer *Izrezano srce*, *Nevjesta ludosti...* I to u jeziku bez artizma, jer mu je umjetnička vještina upravo svojstvena. U stvari se radi o jeziku koji nam otkriva strasni dijalog sa voljenim, sa ljubavlju, a takođe i sa samom pjesnikinjom. Dijalog koji se pokušava dokopati onog unutrašnje punog položaja, u kojem sve *u sklad dovodi / suprotnosti*, jer se samo tako i može suvereno družiti i razgovarati s ljubavlju – kao što se sa njom družu i razgovara Saša Pavček.

Peter Kolšek

O autorki

Saša Pavček (r. 1960. g. u Ljubljani) je glumica, literarna autorka, redovna profesorka na Akademiji za pozorište, radio, film i televiziju u Ljubljani, gdje je diplomirala 1983. godine.

Godine 1986/87. usavršavala se u Parizu. Od 1985. je stalna članice SNG Drama Ljubljana, gdje je 2000. godine dobila naziv prvakinja. Odigrala je više od 120 raznih uloga u pozorištu, filmovima, TV dramama i serijama: *Ofeliju* u Šekspirovom *Hamletu*, Šilerovu *Mariju Stjuart*, *Bogomilu* u Smoletovom *Krstu pri Savici*, Goldonijevu *Krčmaricu Mirandolinu*, De Filipovu *Filumenu Marturano*, *Elmiru* u Molijerovom *Tartifu*, *Vanju* i *Ranevsku* u Čehovljevom *Trešnjevom vrtu* te *Irinu* u *Trima sestrama* itd.

Za svoja djela i uloge dobila je više nagrada: dvije Severjeve (1982, 1992), Zlatna ptica za ples (1982), međunarodna nagrada Veljko Maričić (1999), nagrada Prešernovega sklada (2000), Zlatna školjka (2002), Žlahtna komedijantka (2003, 2009), Borštnikova nagrada (2007), Kocjančičeva nagrada za glumu i književna djela sa područja očuvanja jezičkog nasljeđa Istre za igre *Bužec on, bužca jaz; Krčmarica Mirandolina; Gospa Ministrica* i autorsku komediju *Al' en al' dva?*¹ (2010), Vesna za ulogu u filmu *Kruha in iger* K. Dvornika (2011), međunarodna literarna nagrada Umberto Saba za komediju *Al' en al' dva?*¹ (2004)...

Godine 2005. objavila je knjigu drama i eseja *Na odru zvečer*, 2010. izašla je njena zbirka pjesama *Obleci me u poljub*, a 2014. priča za djecu *Zakaj je polje jezero* (Zlata hruška, znak kvalitete knjiga za djecu i mlade). Njena dramska djela *Čisti vrelec ljubezni*

¹ Ili ja ili dva? op.p.

(2003), *Al' en al' dva?*¹ (2005) i *Pod snegom* (2007) bila su nominovane za Grumovu nagradu, prevedena u više jezika i izvođena u Ljubljani, Prijedoru, Herceg Novom, Londonu, Koprnu. Posljednjih godina bile su emitovane i njene radio-igre *Gaudeamus* i *Izginuli* (Nestali op.p.), a njena radio-igra *Arija* bila je nagrađena Uneskovom nagradom Mir i prijateljstvo među narodima (Iran, 2008)...

Saša Pavček

V srčnem žepu

Dober večer, gledališče

Dober večer, gledališče, nocoj je tvoj praznik. Nimaš rojstnega dneva, in vendar si živo. Od nekdanj. Vsi, ki živimo zate, verjamemo, da boš večno, čeprav vsak večer umreš. Ko ugasnejo luči in občinstvo odide, si le zid, zavesa, deska ... A vsak dan te znova spremenimo v živost, celo v rado-živost! Rodiš se iz vere, da si dragoceno in da imaš smisel. Da si nujno. Zato te želimo kar naprej izumljati – iz notranje potrebe, ludistične strasti ali hrepenenja po lepoti. Stkano si iz sanj velikih poetov, iz znoja naših teles, iz mesa naših misli, iz krvi naših čustev.

Pozdravljam te nocoj, današnje gledališče! Slovensko gledališče in gledališče na vseh celinah, gledališče bleščečih ali improviziranih odrov, gledališče pod zlatom lestencev ali pod milim nebom, povsod, kjer je nocoj predstava ali vaja – si in zahtevaš celega človeka na odru, za odrom in v dvorani. Zato pozdravljam tudi tebe, občinstvo!

Ti si soustvarjalec gledališča. Vedno sprejemaš in vračaš. Kakšna lepota, ko tudi ti odpreš svoje čute, pamet, srce. Ko se med nami vzpostavi pristen stik, zadrhti prašni zrak in se ustvari magija. Zanj je igralec željan tvegati: rad iztrga iz sebe vso spečo energijo, rad stopi na oder kot vrvohodec na žico, čuti pod seboj globino in nevarnost, nad seboj pa neskončnost neba ... Ta hoja je *življenja njegov'ga magistrale*.

Gledališče, bodi mu naklonjeno, kajti neznosno je biti igralec, ki ne igra. Dovolj mu, da živi. V vsaki gesti, besedi, pogledu, premolku. Naj bo njegov izraz ena sama svoboda, pa čeprav polaga le samega sebe večer za večerom v isto strugo besed in v isto redosledje prizorov. Ko vanj elegantno zajame še prodorno misel, jo osveži z renesanso čutov in z razsvetljenim duhom in ko ima kaj povedati, tedaj tudi igralčeva roka kuje svet!

Gledališče, ti si posvečena norost, prostor neskončnih možnosti in čas nenehne disciplinirane dolžnosti. Vedno znova stavimo nate, tvegamo, igramo to seksi ruleto mečemo vanjo svoja čustva, čeprav vemo, da se kolo ne bo nikdar ustavilo in je dobitke le Hekuba. Iluzija. Kakšna sreča!

Al' en al' dva?

(MONOKOMEDIJA)

ALEN 1 (oštir): Meni mi je prvo – gost! Ta glavna stvar v življenju je za mene gost.

Jest – ta prva stvar, ki videm kašnega, ki pride u moj kmečki turizem Alen, zatu, ki jest se kličem Alen, ne; me veseli poznanje, me dela tista radovednost nutre, kaj, kaj je tu za en človek?! (*Mu uhaja gesta, kot bi prešteval denar.*)

In segurno lahko rečem, de stoprocentno zmirem že naprej vem, kdu je kdu, kašen je, kaj bo tel jest in pit. Zato, ki jest, jest dam dosti na ... (*Gesta.*) ku bi reko, na 'psihologijo uod hrane', a! In, če kašen ne je, rečmo svinjsko, pršuta in tašne bonitete, potem znam, da ma eno blokado, ki mogoče ne bi rad jel samga sebe. Haha. Ma znam, je nizko, je nizko, sem izpadu prasc jest, ma nisem, ne; ki prasc je najbolj inteligentna žival, a. Kaj je zdej izpadlo, de sem glup? A?! Ne?! Ben, dobro. Samo de ni vit. Ki jest dam dosti na 'videt fajn'. Se rihtam jest, ja. (*Se počese, spravi glavniček v žep.*) Sem kokolo, je res?

Ben. Pole, kr ki pride kašna taka, ki so jo same kosti, sej znaste, ki danes morjo bit vse pupce ravne ku šank, ne, in znam že naprej, de ne bo jedla neč, de bo naročila za predjed pol kozarca vode in za glavno pej, kar je ostalo od tistga pol kozarca, alora za ne bit preveč na zgubi, ne, ki finančno je zanj o šik, ma meni mi dela nulo, alora ji rečem: »Bellissima, dejmo

nardit tako, de bo prav za oba, ale, dej ti pojej namalo, de se ne boš zgrudla uod svoje lepote, jest pej, de ne bom šel pisat sez rdečo: inkaso – nula.« Ah, se damo d'akordo mi dva, zmirej. Ino ponavadi pole zmirej ženske pojejo vsaj pol njoka, ma jest moram računat polno ceno, mi je težko, ma kaj čemo, njok je njok, ne. (*Mu uhaja gesta preštevanja denarja.*) Ja, je sez pravega, ekološkega krompirja, ki pr nas je vse ekološko, še dekoracija! Jest zmerej serviram zraven svinjske pečenke par ščetin uod prasca za informacjo, de jest ne depiliram prascou, ku uni v industriji, a ne! Pri nas je narava tista, ki diktira lepoto! Aja, tudi vc je ekološki. Za ženske je tle – za štaló, moški pej za lipo. Ki lipa je naš simbol in jo je treba zalivat, ji davat eliksir! Ah, jest dam dosti na tradicijo, na nacionalne simbole: lipa, vino, tašne stvari ... (*Deklamira.*) Prjatli spet trte obrodile so vince nam sladko ... Ma, ne, ne obhajamo državnega praznika, sem tel samo nazdravt. Čin. Vino Alen! Sem ga stiskou sam! Je forte dobro vino! Forte! Ma duh uod malisnce in zraven namalo duha uod švica uod uosla. Mm, ah, ku fino je ... (*Nadaljuje z deklamacijo.*) ... vince nam sladko, ki nam oživlja žile ... Eko, videste de jest sem tudi en kos zavednega deklamatorja, a?! Ma, tudi moj oče je bil zaveden, je držal to gostilno in je dal tudi dosti ..., ma forte močno je dal na domoljubje, na lipo, vino ... in zatu je tudi držal isti režim za vc. Eko, se ponavlja vse, je vse življenje en krog, en cel krog, pero jest se čutem, za povedat iskreno, kašnekrat ku pol kroga, taku – ku pol lune, ne; ku de me nekej manjka, ku de ena polovica mene me ni. Bo?! Je rekla ena moja prjatlica, ki uona je uno ... psihologo al psihiater, uona pride dostikrat sem, ji forte – močno dopade muj brancin, ha! Je lepa ženska, taku postavna. Aja, držimo tudi prsi uod putke, oblite 'po domače', lahko naročiste. Ben, alora je rekla ta doktorka uod psihe:

DR. PSIHA: Če se ne počutite popolnoma celega, potem gre po vsej verjetnosti za emocionalni manko iz otroštva – odsotnost matere. Enostarševska družina vas je očitno osebno indoktrinirala. Ma, jest nisem prou seguren zastran tega, je pej živa resnica, de moje mame nisem nikdar poznal, ma mi ni težko ... sej je dosti drugih žensk na svetu, je res? Pero, ki sem bil mičken, sem prašou očeta, zakaj imajo vsi mame jest pej ne? Zakaj morem bit glih jest ku en piščanc, ki ga je zvalila žarnica?! Ma je zmerej molčal ku riba na lešo. Pero, enkrat, se spomnem, pej se mu je zareklo:

OČE: Za mene je ni več. Mi smo se ločili, smo dali na pol vse! Vsak je vzel polovico. Mi nismo delali razlik!

ALEN 1 (*Skomigne.*): Bo?! Nisem nikdar zastopu, kaj na pol, kašneh razlik? Ma nisem tel bezat, ki uon se ga je, če sem ga kej preveč sprašavou zastran mame, rad užlajfal, mu je blo težko, ne. Ma, kaj čemo, meni mi ni blo slabo; je treba zmerej gledat pozitivno. (*Premor.*) Kaj ste taku tiho? Ajeja, kadar ki pridejo kašni Taljani, takrat je kažin, je vse na taužent vatou. Kašenkrat prou morem zakričat:

»Silencjo, ki ne čujem, al vre voda al mi šteje kasa!« Ma, nimam jest samo naše, drage domače goste ino Taljane, kakšnekrat pridejo tudi vsi zmešani. Enkrat sem mel en avtobus, jih je blo ... (*Naredi gesto s palci.*), so pršli sez Lipice, sem na kosilo. Sem naredo lepo piščanca al forno, ino, ki so bli različne nacionalnosti, ne, se niso znali neč pogovarjat med sabo, so bli ku eni gluhi krofi. Gluh krof je ena boniteta, špecjaliteta, je krof brez marmelate, lahko naročiste! Alora, jest pej teh mutasteh gostov nisem mogu gledat, de so sedeli ku ene lemone, ki jest sem za ... uno ... za komunikacije, za se stiskat, ne. Sem prašou Taljana:

»In Italia, come parla il polo – piščanc, ne? Kikiriki?«
Talijan pej: »Si, kikiriki!«

Pole sem reku enmu, ki sem vidu takoj, de je Nemc, ki jest sem tudi en forte močen detektor za nacije, ne, sem mu rekel: »Und aus Dojčland?«

»Javol, kikiriki!«

»And in Great Britain?«

»O yes, kikiriki!« Pole so kikirikali eden čez družga, sem jim reku:

»Eko, videste, de ni potrebe za bit tiho za mizo, se lahko zmenmo v svojeh jezikeh vse!« Pole so bli združeni vsi, so kikirikali ku zlodji! Bi lahko reku, de se je taprvikrat Evropa združla pr mene, tle v gostilni Alen! Viva kikiriki!

(*Nazdravi, spi je.*) Pole pej, znaste, je bil tudi en Kitajc, al' en uod tisteh, ki gledajo ku riž, ki je tudi, ma še narveč glasno kikirikou, taku ... (*S kazalci potegne očesni veki.*) tude forte – močno na stran: kikiriki! Sem mu reko, molči, ke boš še skikirikou piščančjo gripo! Je Paulca rekla:

PAVLCA: Alen, ne stuj blokirat Kitajca! Kaj si – rasist?! Se ne sme delat razlik med našme in te remenme! Ne! Krišto buh, nobeneh razlik!

Aja, Paulca je moja žena, čakte, moment, jo boste spoznali. (*Jo kliče.*)

Paulca, Paulca, pridi, je tukej za ene par avtobusov ljudi, ki bi te rado vidlo! Ma, je ni. Zmirej, ki jo kličem, je gluha ku stara raca, kadar pej ne bi tel, ki sem, ku be reko ... v kašnem intimnem momentu sez kašno lepotico, takrat pej prileti ku drek na muho – oprostiste na izrazu, ma kaku kriči name: Kurbist!

De sem 'za kurbizem!' ... za 'viva la bigamija!' ... za 'juriš naga ret'!

»Ma, ne,« rečem, »Paulca, ti slabo videš, ta ženska tle pod mano si ti, moja žena, to telo, ki ležim na njem ... mmm, ke lepo! ... je tvoje aštralno telo!« Me gleda debelo sez uočmi ku dva njoka ud češp ... lahko naročiste sez cimetem; ji re-

čem: »Je nova teorija, Paulca, de mamó vsi tudi aštralno telo!
Ne moreš bit ljubosumna sama nase, orko!«

Jo fintiram dobro jest, a? Pero, jest nisem za tisto prou
bigamijo-bigamijo, ne!

Za postrani kdaj, če glih pride prilika, se ne branim, ma,
nisem za 'viva la bigamija', sem več za 'viva murke'. Tudi moj
oče, bog mu dej mira, je bil tak. Ja, kašnekrat se je šou pla-
ninca ... ga ni blo ene par dni domov, pole pej se je pr'kla-
tu, ma je mel slabo vest, ki me je pustu samga ..., samga sez
gosti, ino za jih fintirat, je pršel za šank kr sez derezami, je
rekel, de je blo vse zameteno snega in ni mogel prit prej, ma
jest sem znou, de je šel sez kakšno žensko na lepše, gor na
planince ... Ah, kašnekrat se je prou vidlo, de je bil ..., ku be
reko, de se je invulvirou, de se je zaljubo, ne; je pršou domov
ves drug, forte vesel, je že od daleč klicou:

»Viva murke!«

Mi je zmiraj prinesel kakšno značko in gor je bila tašna
lepa murka. (*Pokaže značko.*) Eko, je ena lepota to? Jest jih
kolekcioniram, značke. Tu je zame prava likovna umetnost!
Je izpoved, ki je plava murka in je narodno zavedno, ki je gor
naš Triglav, ki je za nas Slovence ta glavni špič! (*Nazdravi.*)

Viva murke! (*Spije, ponovi gesto preštevanja denarja.*) Ne
stujte mislit, de meni je za to ... (*Ponovi gesto.*) Ne, jest imam
tašen tik, znaste. Ku kašni, ki delajo to ... (*Pokaže smešen tik.*),
ma meni pej je udarło na prste. Ma je dosti te bolezní zdej, je
prou epidemija! Alora, lahko de je epidemija uod šoldov, ma
sem stoprocenten, de epidemije uod piščancou pri Alen ni!

Sem vsenako blokiro Kitajca, sem mu deklamirou: »Slo-
venc, tvoja žemlja je zdrava!«

Ma, kaj sem reko – žemlja? Oprostiste, sem se pomotu,
zemlja! Gruda slovenska, se zastope! Pero, zastran žemlje, po
isti ceni držimo tudi kajzarce in bombete. Ben, sem zabloki-

ral Kitajca, sem mu dal pit šnopca Alen, ki sem ga žgal sam, in taku ste stoprocentno varni, smo varni vsi! Ki varnost danes je glavna stvar ...

(Zazvoni telefon.)

Gostilna – kmečki turizem Alen. Kdu ste? Alen Pauc? Bo?! Ma je pomota, Alen Pauc sem jest, orko! Dejte mir že enkrat! Ma, kaj me kličeste ino mi razbivaste škatle?! Zastopiste? Ne? Mi razbivaste balinčke, orko! Se zastopu zdej? *(Občinstvu.)* Je ena mona uod enga, ki me kliče, de je uon Alen Pauc. Ma ke mona – Alen Pauc! Njok, ne pej Alen Pauc, njok! Ma, ni važno! Meni je gost ... *(Momlja, govori zelo hitro, ker to informacijo pove večkrat.)*, narveč glavna stvar uod vsega. *(Spet mu uide gesta.)* Orko dindjo! Ma, znaste ta tik, ki si vi misleste, de sem fajn usekan na šolde ino, de trpim, jo je treba gledat tude drugače, ki jest sem zmerej za pozitivno. Vse mora bit pozitivno! Kadar, ki me srbijo prsti ino jih ne morem skontrolirat, alora, dam hitro eno značko vmes in jo taku fajn spucam. Jo videste, ku se sveti? A? Vse remeno! Tu je moj značaj, tu sem jest – zlat, zlat ku ta gams tle na znački! Isto je dobro tudi za žlice. Videste, samo delaste tako ... *(Da fiktivno žlico med prste in jo menca.)*

In žlica je ku špego! Je treba zmerej ponucat vse, kar nam je dala priroda. In formula za bit najboljši je, da drek rata zlato. Oprostiste na izrazu, ma, negativo mora ratat pozitivno in jest sem zmerej za pozitivno, še narveč v stvareh ...

(Gesta mu vedno bolj uhaja, a se je ne zaveda. Opazuje prostor.)

Ah ja, moja gostilna! Je ena stvar gostilna, ki bo zmerej. Se zmerej vse ta glavne stvari zgodijo v ošteriji, je res tako? Ben, če ne verjameste, alora, bi rekel, de nimaste zadosti prakse sez 'biti v gostilni'. Ki ta praksa je forte – močno važna, ti da uno, ki potem lahko rečeš, de je življenje – šank. Eni smo

na tej strani, drugi pej na uni in pole – kdu bo koga?! Kdu bo pal dol - krepan, kdu bo ostal pr življenju – pr šanku! Eko! Jest ostanem pr šanku! Fiksno! Jest in šank smo fiksni, pero - miza, miza ni fiksna, se lahko da namalo bolj taku, al pej taku. Sem rekel zanalšč: taku, taku, ki ne bi tel govort desno – levo, ki bi se lahko šlišalo, de sem jest za politiko! A, ne! Jest se zmaknem politiki ku kunc lisici! Dam mize zmerej lepo v krej, ki če pridejo uni uod politike, ino, če bi me prašali za mize, jest, če bi reko, de so ta prave une ta leve, bi zgubo vse goste, ki so forte desno, ino, če bi pršo u ošterijo kašen uod unih sez leve, pole, buh var, de rečem, de je fraj za njih una miza, ki stoji malček na desno. Bi se narobe zastoplo, ino jest ne bi tel pisat zaradi ene usrane mize inkaso: Nula! Ma, če vseglh pride kakšen od unih, ki so politiki, jest se nardim, ku bi reko, se nardim 'diplomat – mona', ki jest sem tudi en kos ene visoke diplomacije, znaste, in jih lepo zrihtam tik-tak. Me prašajo mene:

»Kam se lahko vsedemo, gospod Alen?«

Jest pej, za ne reč levo al desno: »Na rit.«

Ajeja, ma ku me gledajo, vsi paf, ki sem jim spusto eno tašno nizko in pole rečem jest: » Ma, kaj čujeste ta prvokrat, de jo maste za sedet, ne za drugo?!«

Ma znam, je še bolj nizko, je nizko, ma ni važno, je važen samo gost.

(*Mu uhaja gesta palcev.*) Pole rečem: »Čte kej spit, de bo lažja rit?« Ma, znam, je še forte bolj nizko, ma se ne sekiram dosti, zatu, ki oni vsi pozabijo takoj, ker znajo ... kaj? De zdej se bo pilo in jelo! In tu zmerej pali!

(*Zapoje zelo ognjevito in lepo.*) Vužgi, vužgi, vužgi ga Blaž!

Kaj, vi ste Blaž? Ne, alora sem vas menjal sez Blažam. Oprostiste na pomoti. Tu je glaž in vi ste Blaž! Živjo!

Zazvoni telefon.

Hotel – kmečki ... Alen, prosim? Kdu? Alen Pauc? Por-
ka mižerja, kaj ne znaš kdu si, papagaj! Sem jest Alen Pauc,
orko, sem te povedal že prej! Oštja!

(*Odloži.*)

Madona! Ma, eni so prou težki, ku svinc uod taužent ki-
lou za vagat prasca. Ma, za bit iskren ino kritizirat tude sebe,
ne samo tega 'mono' tle na telefonu, sem tude jest 'en šrauf',
si zavrtam kašno stvar v glavo in čem, de taku je in konc!
Čem zmagat in bit prvi! Zmiram prvi! Nečem bit drugi in
basta! Kadar ki mene prime, de čem bit prvi, ne dam mira,
ratam prou ku cvek! Ja, cvek! Se zabijem taku kašenkrat u
Paulco, jo gnjavem: »Pavlca, kaj sem jest prvi?« Mi je rekla:

»Se me zdi, de težko, ki sem že dvakrat vdova.«

»Kaj se ti zdi, al si sigurna?«

PAVLCA: »Moram namalo razmislet, ki ne znam, če
boš zastopil.«

Bo?! Zdej čakam, nej rezmisli, nej. Se mislim, srečen, ki
sem, sem eden redkih, ki ma ženo, ki misli. Zatu, ki lahko je
bila ona samo 'in bjanko' sez temi dvemi mrličiči. Lahko! Ma,
pestmo stat, ste važni samo vi! Vse za goste! Ma, kakšnekrat,
znaste pride tude kašen tak, ki mi ne gre dol, mi ne gre in
basta! Ma ne vi, ki ste sami domači, mi narveč žolča dela ...
Znaste, mamu enga turista, ki pride vsako leto, ma zdej bo že
... let (*Zamomlja: deset let.*) kr, ki hodi sem; oštja, ku gre čas,
a!? Ben, je pršu k nam, zatu, ki je vidu naš reklam za kmečki
turizem. Orka maloršiga, je vsega kriva reklama! Propagan-
da – banda! Jest ne morem vit reklam! Ma kaj čemo, reklama
je danes vse. Vse. Vam povem zdej, tik-tak. Eko. Kadar ki
smo mi Slovenci ratali sami zase, ne, ki smo se slizn'li ven sez
Jugoslauje, se je začnlo uno, sej znaste, de – kaku bomo mi,
ta mičkenci preživeli in taku, ino jest, ki sem, ku be reko ... ena

mona uod enga naivca ... Alora, jest sem iskou vse, samo de bi mel goste, znaste, zatu, ki ... (*Hitro zamomlja in ponavlja gesto.*) gost je ta glavna stvar. Alora, me je en sez reklamne agenc'je ... (*Jezno.*) Propabanda! Orko! En sez agenc'je me je za fajn solde nategno! Oprostiste na izrazu, ma sem bil ku en čegum jest! Aja, za 'ne met duh po česnu' držimo tudi čegume, – so gratis, ma jih dobiste samo, če naročiste ribona fajn oblitega 'po tržaško'.

(*Zasliši zvonjenje.*)

Eko, zdej nazaj zvonu telefon, ma se ne bom oglasu, ki znam, kaj bo reku – de je Alen Pauc, haha! Ma, ke mona je, de se ne more spomnit kej družga, a! Ben, ku sem reko, me je en sez agenc'je za reklame fajn (*Zažvižga.*) 'fuit' ... Smo se zmenli: *Uon reklamo, jest salamo!* Sem mu dal eneh salamou, za pol kamjoneta, zatu, de je uon dal plakat sez moju sliko gor u Avstrijo ino Nemčjo za bit kle pr mene u kmečki turizem Alen. Alora, je naredo reklam sez sloganam: ALEN UBER ALLES! In kaj se je zgodilo? Za pol kamjoneta salamov sem dobo enga gosta! Orko! Enga! Tistga vampeža, ke mi huode že ... deset let razbivat škatle. Eko, tu je ta stvar. Pride vsako leto, ma zmeren prnese sabo vse, ino flajš ino katofel, tude flaške pive. Ben, sem jemo pacjenco, magari mi je delalo ... (*Gesta hude jeze.*) Ben. Ino vsaki dan, pole, ki je pojel, kar ki je prnesu čez Karavanke, je rekel, de uon bi en buding uod čokolade. Va bene, Paulca, je lepo šla ino mu je prnesla buding uod čokolade ino en nou kušin za pod ret. Aja, za bit precizen, uon je jemo navado, de si je zmerej nosu iz kamre poušter, kušin za se podložet, ki mu se je zdelo, de mu mi v Slovenji preveč žul'mo rit. Va bene, sem reko, je treba spoštovat špiče. Vse špiče, ne samo Triglav ... različne kulture, ne, je treba, da se počuti lepo sprejetega, ne taku ku ku za časa druge vojne, zdej more bit uon cenjen, fajn podložet, je treba tujce tretirat sez delikateso! Aja – do-

mača delikatesa je že narezana, lahko dobiste takoj. Va bene, in sem pusto, de je pršo zmiram sez tistem kušinam iz sobe, se je ga dal pod rit in pole, ki se je najel in napil, ku smo mu dali njegovo flaško, napol spito, uod pive nazaj u frigo, je tel jemet buding uod čokolade. Vabene. Pole ga je cuzou in lizou in cmokal ku prasc, ma jest sem molčou, magari... (*Silovito je jezen.*) Ino, vsakokrat, ki je končal buding, ki je vstal, je blo vse usrano uod čokolade, orko! Pole pej je morala Pavlca prat vsake dan, tude po dvakrat! Zmiram smo pucale tiste fleke! En dan pej mene mi je blo zadoste, sem mu reko: Enčulingen, bite. Uon, uon se je klicou ..., ma jest sem ga klicou her Bauh, Vampež po slovensko, ne, magari on ni zastopu, ma ni važno, uon je reko: Javol.

Jest pej: Ih habe ajne frage.

HER BAUH: Javol.

Bite niht šokolade fleke mahen.

HER BAUH: Vas?

Pole nisem znal ku be razložo, de mi razbiva škatole. Sem mu vzel spod riti tiste kušin ino sem reko, če vidi kušin: Zen zi dize kušin, dize pauštrac.

UON: Ja, javol.

Sem ga uobrnno na narobno stran, ki je bla čista, bela, in sem reko:

Zen zi dize vajse pauštrac.

UON: Javol.

Sem reko: Ja, dize vajse pauštrac štimt. Ih kajn problem mahen, tis ist Alen hotel, ales štimt.

Pole sem obrnu kušin, de so se videle vse tiste fleke uod budina uod čokolade.

Zen zi dize fleke?

UON: Javol.

Jest pej: Ih habe ajne frage. Is das ajne šokolade fleke?

UON: Vas?

Jest pej, if das ist ajne šokolade fleke, ales oke, ih kajn problem mahen, aber if das ist *nih*t šokolade fleke, aber ajne šajse fleke?

UON: Vas?

ALEN 1: Kak-kak?

UON: Vas?

Jest pej direttissimo: Si se usrou, a!?! If das ist zoo, du raus aus Alen hotel!

Raus! Raus! Raus!

Je ratal trd in bel ku prt, sem se mislo, zdej bo – al me prjavo, de sem ga jest mona šikaniral sez ss-ovcam, de sem delaou razlike, ne; al pej bo prou na tiho stiso rep ku ovca in šou nazaj, gor u severno unijo. Se je res prestrašo in pole, za večerjo, pej ga videm, ki vamp pride lepu nazaj sez čistem pauštracem in se usede, in pole sem reko Paulci, de jest ga ne morem več vit, nej ga praša uona, kaj če jemet; je šla, ga je prašala:

PAVLCA: Vas volenzi, bitte?

Uon pej: Ajne vanilijen budiner.

Sem se mislu, jemaš srečo, vampež, de ni več NOB, ki muj uoče je tašne jurišou! Na juriš! Ratatata! Znaste, muj tatko, unon je bil isti jest, isti! Pero, on, on je znou sanjat, tu je tisto glavno, je reko, zmiren me je govoru:

OČE: Alen, pazi, kaj so tvoje sanje, zatu, ki tu si ti.

Magari jest, kar ki sem bil mičken, sem zmerej sanjou samo ... forte močno sem sanjou, de se igram sez kašneme kompanjonem ščinke – frnikule se reče, e? Ki sem bil dosti sam ..., zmerej sam za šankom ... (*Molči.*)Ma, zdej na ta buljša leta sem pej zmatran ku pes, zbit ku bakalar, me znuca ta ošterija, spim ku ubit, ne vem neč kaj sanjam, lahko de kej, ma – ku se zbudim, pozabem vse! Pero, muj stari pej je zme-

rej sanjal murke sez Triglava. Mamamia, ku sem se jest bal, de bo res en dan ratou murka. Sem ga budil, ki je zaspal dostokrat kr pr šanke. Ma, ku sem jest tulil: »Tatko, tatko zbudi se, zbud se, boš ratou murka!«

Uon pej, ki se je zbedo, je zavpil:

OČE: »Kaj? Žurka? Ja, prinesem vino takoj!«

Eko, vino Alen. Sem ga stiskou sam, za videt, kakšno bo...

(Gesta preštevanja denarja. Hoče dotočit kozarec, ugotovi, da ni več vina.)

Oštja, kaj je že prazna flaša?! Ben, grem po novo! Eko, videste, zdej bi jest moral pisat listek za informacjo – 'Pridem takoj!', ma ne, jest rajši pustim v tem glažu namalo vina, taku, de ve vsak, de Alen pride takoj!

Odide za šank. Se vrne kot Alen2.

ALEN 2: A zoo! Das ist majn 'Alen uber alles' !? O, majn got! Aber – kelnar jaz ne morem biti! Oke, bom Slovenec, aber delal ne bom!

(Opazi kozarec vina.) Mm, vas is das? Vino?! Gratis! *(Pokus.)* Mm, šmekt ...!

(Izpije.) Kje pa še kaj vina imajo?

(Išče vino, odide za šank. Takoj se vrne kot ALEN 1, z novo steklenico vina.)

ALEN 1: Eko, zdej lahko nazdrav'mo! *(Opazi prazen kozarec.)*

Ma kaj, je shlapelo? Oštja! Čudno. Kdu je spil mojo informacjo? A? *(Občinstvu.)* Ste jo vi, ne! Ben, samo, de vam je pasalo! Vam dopade, je res?! meni tudi mi dopade – vino in ženske! Vid'jeh, lepotice ... Se ne morem kontrolirat, kadar ki gre za ljubezen. Ajeja, ma vas je dosti takih, ki bi mi lahko zmutle glavo! *(Z velikim šarmom gleda v dvorano.)*

Pole, pole adijo Paulca ... *(Poje.)* Adijo, adijo amore, io vado via, vado con ...

»Ku se kličeste? A? Molčte rajši, ki bodo znali vsi, de smo šli midva na planince!« Ahjeja! Ma, ke murka!

(Občinstvu, šarmantno.)

Ajej, moje murke, vid' jeh! Ke lepota! Aj, sem en kos romantika jest, imam rad lepe stvari, 'od ljubezni' in tako ... Sem kupu en kolendar za novo leto, ki so gor tašne lepe pupce, vse nasmejane, pr kašneme bazene, taku ... *(Pokaže ležečo žensko)*. Se ne vidi vse. A, jest nisem za tisto grdo, tisto ta vulgarnasto, a ne! So gor na tem mojem kolendarje tašne lepote, de mene me cel'ga zmeša, ma Pavlca je rekla, de je grdo, de sem ku en primitivc, ki šraufa avte. Sem ji rekel: Ma, kaj češ, da te dam tebe gor na kalendar, de boš dala mir? Je rekla:

PAVLCA: Dej.

Pole smo se slikali, ma ni tela nič, de se vidi, ni tela, de je ona, čem rečt njen obraz, ni tela, da se vidi ne spredek ne zadek, ne ritek ne cicek, neč! Alora sem ji slikal samo pavc na nogi, ma ni slabo, sem ga dal gor na reklam za Alen uber Alles. Je treba gledat pozitivno, že zatu, ki ona se piše Pauc. Po meni. Alora, na zdravje! Viva! Viva glavni slovenski špič – Triglav, ki je prvi ku sem prvi jest! Ah, je fino vino Alen. Ne znam zakaj, zakaj sem jest, ki sem Alen, dal tako ime? A? Vino Alen, gostilna Alen, šnopc Alen! Ma meni mi je originalno. Je originalno, je res? Me je sprašavala Pavlca, zakaj je vse Alen, sem ji rekel, Pavlca, jest polagam dosti na inovacjo!

(Zagleda nekoga v dvorani, otrpne. Šokiran.)

Mama mia! Ma kaj ... jest? O, buh, o buh ... *(Se onesvesti.)*

In taku, videste sem se jest, ta glavni špič, zrušo! Ku de me ni več neč u hlačah, sem padu dol ku krepana muha, ku en žganc. Se mi je nardilo blede in je blo sez mano konc. Tisti moment, ku se je to zgodilo, se je začnla moja ... ku be reko, ene sorte smrt, ena agonija za se ubit, al pej ku be reko

– drugo življenje. Za bit precizen dopjasto, dvojno bi se reklo. Ja, dvojno! Zakaj? Zatu, ki sem ga zagledal – koga? Mojga dopjota! Dvojčka! Ma zdaj boste misnli, de sem se zmešal, verjemte mi, sem mislil tudi sam, de se mi je pomotlo. Se misleste vi, da je pršu en – isti, ma prou do pike isti ku jest – sem u ošterijo! Enaki! Isti nus, obleka, oči, vse! In me je gledal ku čuk! Stoji taku in buli vame! Infato – jest gledam samga sebe! Madona santa! A, je normalna stvar, de u eni taki situaciji se človk userje, oprostiste na vulgarnosti, ma meni se je se obrnlo, vse! Cel jest na glavo! Ku sem se jest ustrašo!

»Ma, kaj si ti jest?« sem zaupil proti njemu, ta muj dopjo pej molči, me fiksira naprej! Se ne gane neč, ku de je zablokiran, ku en zmrznjen kalamar. Sem bil ves ven sez sebe, sem zaupil: »Paulca, Paulca! Je dvojčk!«

Ma je ni blo, se je nardila butasta ku melancana. Uni dopjo pej – neč! Me gleda še naprej debelo in pole začne delat taku ... (*Ponovi gesto s palcem.*) Ajeja, kaj če jemet uod mene? Šolde?! Madona! Kaj je šlo takrat meni vse po glavi! Galaksije! Sem se mislo, ma kaj, so nardili klon uod mene? In če so kašni teroristi nardili muj klon, de bi taku šikanirali moje boge goste?! Aj! Čakam. Se tresem ku žolca – lahko naročiste – uon molči, pole pej gre ven, zgine ku kafra. Ni čudno, de sem bil seguren, de je sez mano konc! Ku ... ku de me šlata 'ta bela' – Matilda. Kaj, vi ste Matilda? Ne?! Oprostiste na pomoti, sem vas menjal sez Matildo. Čez en moment priteče Paulca, vsa ku divjačina:

PAVLCA: Kaj je? Kaj kričiš!?

Sem ji reko: Paulca, je tam eden isti ku jest! Je bil jest! Je delal taku ... (*Gesta.*) Paulca, je pršu moj dopjo, dvojčk!

Paulca pej, segurno, ki ni vidla nobenga, me praša ojštro mene:

PAVLCA: Kaj, si pil?

ALEN 1: Al enga al dva sem, ma ne več.

PAVLCA: Ta kratke, ne?

ALEN 1: Ne! Sem pil Alena, ne Alenčkou.

PAVLCA: Ma ja, si se ga užlajfal! Se nalivaš sez temi tvojmi Aleni, ni čudno, de pole za tebe je vsak Alen! Šempjo!

ALEN: Paulca, je res! Sem bil jest!

PAVLCA: Sigurno, sej ti zmerej videš samo samga sebe!

In taku me je poslala v ret, oprostiste, po brodet. Sem zvrnu enga ta kratkega Alenčka, pole še enga dvojnega, ki, če sem vidu dvojčka se šika, je res?! – in pole ga zagledam – dopjota nasprute mene! Sem se zložu dol pod šank! Ku sem se uzavesto, ku sem pršo nazaj malo do sebe, ma kaj ga ne čujem, ki ta mona uod tega duha govori nekej ke u brado ... Ta dopjo, pr streli, ma kaj ni govoro sam sez sabo, ku de bi bil namalo zmešan – frk. Aja, fritalja uod jajc je skonto, se spleča probirat. Alora, reče ta doppjo:

ALEN 2: Vas ist das? Špegu? Zrcalna podoba?! Najn, ih bin ih! Alzo ... das ist – iberašung: Dopelt! Aber: jaz – grd koker on!? Najn! (*Se pogleda v ogledalce tako, kot je to počel Alen1.*) Lušen pobič sem!

ALEN 1: Jest nisem vedu, al je res, al jemam kašne prisluhe?! Sem se reko, neč, bom se dvignu gor, če me bo ratalo se postavt na noge, in pole, kar bo, pej bo! Se zravnjam za šankom, dopjo nasprute mene, se gledava en cajt, mi se je zdelo, de je njega še bl strah ku mene, pole pej sem reku, taku ku zmerej, brez delat razlik med gosti, taku 'profesionalno': Kaj, čte kej spit? Uon pej:

ALEN 2: Da bo lažja rit!

ALEN 1: Mamamia, sem se mislu, ma tu je en primitivc! Ma ke grdo! Sem natoču dva Alenčka, kar bo, bo! Na zdravje, viva! Uon:

ALEN 2: Prost!

ALEN 1: Smo spili. Pole – molčimo oba. Sem reko:

Ale, dejmo še enga! Čem rečt – dva, ki zdey smo bla dva, zastopiste?! Spijemo. Molčimo nazaj. Pole, ku de mu se je nekej premaknlo u glavi, opali uon:

ALEN 2: Reči kaj, če si upaš?!

ALEN 1: Me je šokiralo! Bo?! Nisem znal, kaj bi reko, zastopiste?! Pole reče uon, ku de bi se oddahnu, taku ves u enem strahu:

ALEN 2: Še sreča, de si tiho ostal, ker drugače bi te moral po pravilu zdaj jaz na gobec udariti?!

ALEN 1: Ajej, kaj se če tolčt sez mano? Sem se prpravu, če bi kej začnu, kašen kažin, vojno, al kaj?!

ALEN 2: Saj taka navada pri vas, na podeželju je, če Slovenec drugemu Slovencu reče: »Reči kaj, če si upaš!« Potem je – auf biks, črva na plot, ja?

ALEN 1: Čreva, osu! Črva pej kaži ti, če češ!

ALEN 2: A, zo! Nisem vedel, jaz sem v Sloveniji samo rojen bil, sem zdaj prvič iz Nemčije prišel, prvič skozi Karavanken tunel!

ALEN 1: Si pršou nas šikanirat, a? Terorozirat moje goste?

ALEN 2: Nain. Jazt sem zaradi reklame prišel.

ALEN 1: Ma, kašne reklame?! Mi delajo gnjus reklame!

ALEN 2: Zakaj si mene 'na švarc' tržiti hotel?

ALEN 1: Nisem zastopu neč. Je reko uon:

ALEN 2: Majn got, fršlok me je udaril! Takole je bilo: ravno sem jo na folkloro mahal, kot vedno, lepo po Nojebankštrase, und paf – se zagledam! sebe, sebe na plakatu zagledam! Alen uber Alles! Jazt – med pršuti stojim!

O, kruce fix! Kateri nepridiprav je mojo sliko, pa še moj palec na nogi drznil na reklamo dati?! Za bauer turizem v

Sloveniji! Jazt nobene zveze s klobasami nimam! Tako strah me je bilo, da se bom moral na jug seliti, se martrati, delati, pa še davke plačevati! Vedel sem, to agresijo je ustaviti treba! Razumeš? Saj ti lahko ti rečem?

ALEN 1: Jest sem molčou, sem samo pokimal ... ki – orko, ta reklam, orko, me če frdirbat! Še en bauh iz severne unije!

ALEN 2: Nisem se za akcijo odločiti mogel, kar čakal sem, mogoče bo zadeva minila, mogoče kakšna pomota je, aber, vem, da mi je mama rekla, preden je reva umrla, je rekla: »Naključij ni, vse se pokrije, vse na svoje pride! Tudi ti, Alen, boš na svoje prišel! Tvoj vati, čeprav ga poznal nisi, ker midva sva ločila se, ko si se ti rodil, alzo, vati vse prvorojencu zapušča! Za zmeraj boš preskrbljen, pa doma, na svojem boš!«

Ravno zaradi materne besede sem korajžo zbral, pa telefoniral. Alzo, samo predstavil sem se, kakor bonton uči, ti pa si precej vpiti začel, da sem embalazo razbil!

ALEN 1: Ja, si mi razbival škatole, osu! Balinčke!

ALEN 2: Tarifa pa je tekla! Sem si rekel, takole pa ojrou ne morem stran metati, mama, gasterbajtarska reva jih prigarala je! O, majn got! Kako ona hrepenela, da bi lahko gori und doli na Triglav hodila! Z ženskami. 'Sto žensk na vršaca', to so njene sanje bile. Njen 'šturm und drang' – strm in drn domačih vršacov! Pa tudi polko je rada vrezala: (*Poje, pleše folkloro.*)

Murka s planin, oj, murka s planin
je moj'ga, oj moj'ga naroda spomin,
oj murka s planin, oj murka s planin ...

Domača pesem, kar zamaje me! O ja, to mi je mami dala, eno zavest, da tukaj moj dom je! (*Poje.*) O Triglav, moj dom! Domači vrh, kar zanese me! Emocije! Ja, velik, velik kos emocij ... pa domovina, o ja! Ajnfoh ni ... na zrela moška leta z tujine priti ...

ALEN 1: Je začnu jokati! Nisem znal, čem mu nus uobri-
sat al speštat?

ALEN 2: O majn got! Kako je mama hrepenela, da bi jaz
en dan Slovenec ratal! Sedaj pa se je urajmalo!

ALEN 1: Sem mogu dat še dva Alenčka! Sem si reko,
zdej, zdej pej je zadosti! Zdej ga bom zablokiral. Sem reko:

ALEN 1: Jest sem Alen Pauc. Ku se kličeš ti?

ALEN 2: Alen Pauc.

ALEN 1: Alora sva brata!

ALEN 2: A zo!?

ALEN 1: Ja, je taku! Je jasna stvar! Zdaj mi prhaja tisto, ki
je reko moj oče, de sez mamu niso hotli delat razlik! So dali
obema isto ime! Ona je vzela tebe, uoče pej mene! Ne more
bit družga!

ALEN 2: Alzo!

ALEN 1: Alora?

ALEN 2: Alzo?

ALEN 1: Neč alzo?! Alora, kaj? Kaj zdej? Se bomo peštali
oba tukej, al kaj?

ALEN 2: Mama je rekla, da v oporoki piše, da sem jaz
dedič. Prvi sin!

ALEN 1: Bomo vidli, kdu je prvi in kdu bo dobo en njok
u ret! Ma uni neč:

ALEN 2: Švoh ni domačija, malo ordiner, ampak bi se
dalo en nobel gasthaus napraviti. Jaz se bom na kapitalsko
maso vsedel, jo racionaliziral! Mama, moja zlata mama, zdaj
bi pa ponosna na sina bila! To bi en pravi slovenski štolc bil!
Zmerez je govorila, Alen, ti si Slovenec, prišel bo čas, ko boš
dokazal tudi koliko, koliko zaveden Slovenar si!

ALEN 1: Orka malora! Strela! Se misleste vi, ku mi je
blo?! Zmirez sem mislu, če pride agresor – terorist, ne, bo črn
ku en zlodej, ma v resnici, pej ti pride en isti ku jest! Samo,

de joče in stoče. Kaj nardit zdej, a? Ne, se ni dalo nardit neč! Neč! Zatu, ki ta dvojčk mi je brez sile, taku ... 'na mehko' vzel svobodo! Me je vzel vse! Nisem znal več, kaj mam, niti kdu sem! Sem mislo, jest sem sigurno tisti uod mame, muj uoče pej je hotu *njega* za sina, ne mene! Buh! Pr najlepših letih sem si moral priznat: Jest sem neč! Nisem tisti, ki sem mislu, de sem! Inkaso mojga življenja je lula. Nula! Je naenkrat rata-lo vse prazno, vse okule mene nula, jest lula, nula! Edina lu ... lučka, ki se mi je še namalo pržigala, je bla Paulca. Paulca zna mislet, uona me bo rešla! Jo pokličem in – pride taku napru-te nama ... Jo gledam, ma ku de bi jo vidu ta prvikat! Mi je pršlo naprej, de je nisem gledal, ku žensko že ... oštja, stu let. Ma, ku je bla lepa! Je ne morem pozabet, prou ku gartroža, u pasu ku uosa, ozka, remena. Ino usta ku malisnce. Redeča! Je stala taku sez ritjo nazaj, sez cickame naprej in se smeje sko-zi tiste malisnce. Mene mi je delalo v prsih redeče, remeno, redeče, remeno! Ah ... Sem jih predstavo, ku so manire: »Tu je moja soproga Paulca Pauc, ki smo skupej že dvajsti let, tu tle pej je moj dvojček, ki smo dvojčki že petdeset (*Zamomlja številko, prikriiva leta.*) let, ma se smo spoznali zdej.«

De bi vi vidli dopjota, ku ga je blo sram, je začno je-cat, mamamia, sem seguren, de ta človk ni mel še uoben-ga opravka sez kašno babo. Ma, sem se mislo, lahko de une gor nimajo ta pravga duha. (vonja) Ma zdej pej je, ku zgleda, pršo na okus, kunc frdaman! Sem vido takoj, kolko je ura: zatu, ki Paulca ga je pogledala ... prou taku ku mene dvajsti let nazaj, ki smo se zaljubli na prvi pogled! Ahjeja, ke spomi-ni! Sem znal takoj: moja Paulca je invulvirana! Je ratala taku mehka, taku sladka. Ma, me primejo solze, ku pomislem ... mu je rekla, taku ku takrat meni, mu je rekla, dopjote:

PAVLCA: O, se me zdiste tako poznani, ku de smo sku-pej že celo življenje!

ALEN 1: Ku mi je blo težko! Ku težko! Ma sem se vsenako začnu borit ku bik za svojo rit, sem jo tel namalo speštat dol, aja, tlačenko lahko probiraste takoj! Alora, sem ji reko: Paulca, ma kaj si jedla redečo peso, de jemaš taku farbasta usta? Paulca pej mene neč, ma – njeme, mojme dopjote:

PAVLCA: Alen, se vam zdi – preveč rdeče?

ALEN 2: Bi – bi – bi moral bolj od bli- bli- blizu videti.

ALEN 1: La Madona! Se je sklono k njej, prou ku de bi zumirou! 'Zum' je nardilo, 'zum' ... Nisem mogu gledat! Krišto buh!

PAVLCA: Veste ... Joj, vas ne morem pa ne morem vikat, ste mi taku domač! A lahko rečem kar ti, a Alen? Uni pej kr direktisimo:

ALEN 2: Oke. Saj razlike ni. Med mano in mojim dopeltom težko je črto vleči – zedaj ti, zedaj vi!

PAVLCA: Ga moram pa prav objet, mojga Alena!

ALEN 1: So se začnli objemavat, se smejat ... ma, ku se je režou Valen, jest mu rečem Valen, ki bi samo ležou, se valou in delou neč. Sm se razjezo a la putaneska: Kaj se režiš ku pečen prasc!? Uon neč, se smeje naprej.

»Pošluši, danes še nisem speko prasca, ma ga bom, boš vidu! Bodo gosti zadovoljni, ki te bom dal gratis!«

Občinstvu. Vam je smešno?! Ma, meni ni blo. Me je pri-mla ena žalost, se mi je zdelo, ku be se utaplou, sem tel rešet, kar ki se je še dalo, sem mu reko: No, de vidmo, kdu je v res-nici prvi sin – pokaži rojstni list!

ALEN 2: Ti – dopelt, kar ti ga pokaži!

ALEN 1: Ga bom, če boš tudi ti svojga!

ALEN 2: Oba naenkrat, ne bomo razlik delali!

ALEN 1: Paulca, ti pej štej! Na draj ga dava ven!

PAVLCA: To bi pa rada vidla?! Ajc, svaj, draj!

ALEN 1: Eko! Smo jih dali ven. Valen pogleda mojga, zaupije:

ALEN 2: Ih bin! Ih bin! Ih bin!

ALEN 1: Bin, bin! Mouči že enkrat, zludej!

ALEN 2: Jaz sem prvi!

ALEN 1: Kaj? Nisem mogu verjet! Pogledam svoj list: En flek uod budinga! Orka maloršiga, ma kaj tude sem gor je šel srat vampež?! Glih na uro rojstva: šokolade fleke! Sem upal, de ta stvar ne bo taku fatalna, ma je bla! Je bila živa resnica – je blo črno na belem, de jest nimam pravno-formalnega dokaza, de sem prvi, de sem jest dedič! Ja! Je taka ta stvar, so važni papirji, drugo je vse njok! Njok. Prekleti vampež – ta bauh esesovski me je uničil vse! Ku me je zadelo! Nisem mogu verjet, de je v resnici dopjo lastnik ošterije! De je *nje-mu* padla sekirca v med in batiček uod sekirce u Paulco! Sem zgubo vse! Nisem bil več neč, nisem bil več člouk ... Sem naenkrat, ne kriv ne dolžen – ratal pes! Ja, pes! Sem začel zasledavat Paulco, lizat za njo. Ma, kaj sem rekel lizat?! Lazit, orko! Se ji ne bi slinu jest! Se nisem tel preveč involvirat, me je preveč bolelo, ma sem jo vsenako prašo, sm jo prašou, Paulco:

Paulca, kašen ti se zdim jest? Je molčala. Sem prašou, pej kašen se te zdi Valen?

PAVLCA: Alen? Sladek.

ALEN 1: A! Kaj pej jest? A, kašen te se zdim jest?

PAVLCA: Ti? Ku njok.

ALEN 1: Ma, sej smo isti, uon pej ni njok, al kaj?

PAVLCA: Ma, uon me zna pošlušat. Samo leži na miru, pošlušaj, ne govori neč .

ALEN 1: Sigurno, ki mu se ne da neč. Niti prdent. Sem reko taku, ki sem bil ljubosumen, ma me je špiknlo, jest dosti govorim, je ne pošlušam preveč. Je rekla še :

PAVLCA: Me pove dosti z rokami. (*Gesta preštevanja denarja.*)

ALEN 1: Ma, saj mam tudi jest tašen tik, pr mene pej te gre na živce! Me gnjaveš, de jemam glavo samo u kasi! Ma, kaj, kaj če ti on rečt sez tem mencanjem? (*Gesta.*)

PAVLCA: De sem draga, zlata, dragocena, tašne stvari. Ah, ku je mehok uon.

ALEN 1: Češ rečt, de jest sem več trd?! Alora – sem buljši jest! Sem se delou mačota, ma sem znal, kašna je stvar. Jest sem samo delal, sem se zmirej dal dosti dela sez ošterijo, sez murkami in taku ... Nje pej nisem vidu neč, samo de je nardila, kar je za naredet, drugo me ni brigalo dosti, ino zatu je šlo, pršlo med nama počasi vse ... ku en 'fast fut', samo, de nekej je, taku na hitro. Pole s časom pej niti ... niti argojuha ne. Je ostal samo prazen pjat – krožnik, in žlica v rokah. Oprostiste, dame na intimnosti, ma tude nam moškem ni lahko. Je težko, je. Sem se mislu, je vsega konc, nima smisla več neč! (*Premor.*) Sem se pobral ven sez gostilne – kmečki turizem Alen, sem šou. Sem šou proč. Sam, brez neč. Nisem mel ne za pit ne za jest. Sem blodil taku ene par tednov, sem zbirou pogum, de se dam štrik uokule vratovine. Kaj sem reko – vratovine? Okule vrata, malora! Vratovina je ... ajej, jo je zmanjkalo, ah, je slabo, slabo (*Gesta.*) ... Ja, sem se tel končat samga sebe. Mi je blo težko, sem stiskov roke v pest, uod samga hudga, jih tiščim tako v žep, ma kaj ne začutem ene značke! Je bil gams! Ajeja, kašna lepota! Sem si reko, ma kaj mi nuca meni zlati gams na unem svetu?! Ga bom dal dvojčku, ki uon je tudi ves u značkah, jih kolekjonira, znaste. In taku sem šou nazaj. Ma de bi vidli, ku, ku je bil Valen srečen! Pole, pole pej smo si začnli menjavat značke! Ma, to pej je blo za mene, ku be reko, je blo eno olajšanje. En nov smisel – muj gams za dve kravce sez zvončkem. Poezija, eko! In taku sem ostal doma. Ma, je bil on več glavni ku jest, sem molčal, kaj sem tel družga. Sem se reko, sej ni neč fiksnega v življenju, se spreminja vse ... Ni večno neč. Sej tude prasc enkrat rata zrezek! Aja, lahko naročiste,

ma zdej me je naroču Valen, de morem rečt 'svinjski kordon', kondom uod prašiča, biste? Kaj nečeste? Čudno! Ah, je slabo, slabo ... (*Ponavljja gesto preštevanja denarja.*) Je reko, de je treba vse inšištematizirat. Alora, je drugačna maša: vse kumarce, ki so namalo krive – raus, so škart roba, jih damo diretissimo prascem, aus cvajs: prasce depilirat vsak dan. Lahko naročiste? Nečeste? Ben, rečte tu mojmu dopjote, če bo tel zastopit. Ma, ga ne briga njega gost, uon je samo za blokirat star ekološki sistem. Drugače ne dela neč, delam vse jest. Se mi zdi, de uon ni ne Valen, ne Alen, samo Len. Ah, je slabo, je slabo. (*Gesta preštevanja denarja.*) Zdej jemamo špecjaliteto, česte probirat tris 'Alen in Alen in Paulca'? Vam ne gre dol, a ? Mene tudi dela en bat u želodcu, ma kaj čemo, so časi moderni, ne?! Zdej je vse drugače! Zdej te stvari ... de ženske ... de Paulca ... sej znaste ... ta roba ... frk – zastopiste, tu ni več po starem – skok čez plot! Ne! Tu je zdej pravica, de ženske obhajajo radadam! Bom molčou. Ma, kaj čemo, ženska je magari zmeraj dopjasta – dvojna, ne; ima eno lice ku Pavlca in drugo ku Petrcu ... Ma, lahko de gre samo za 'sum na dejanje', ma ne, da je blo storeno, ja. Je treba gledat pozitivno! So časi moderni zdej, je treba sprejet nova dejstva. Je treba sprejet vsazga, ne delat razlik uod tistih, ki so drugačni uod nas! Em – tu tle zastopim dobro, te stvari, 'viva vsi drugačni, vsi enakoopravni', va bene, spoštujem! Se ne kapriciram jest! Samo moment, kaj pej reče ustava, ta stara, naša slovenska, al pej ta nova sez unije, sez te globalizacije, sez tega paštafižola, kar ki je ratalo na novo; lahko naročiste, paštafižol se plača u evroteh! Jih nimaste? Pej bodte lačni! Alora, kaj reče ustava, kaku je treba tretirat tistga, ki je tašen ku jest? A? Kdu me bo povedo? Kdu? Moja filozofija je, de tašni pej *niso* enakopravni, ino jih je treba peštat dol – ku pire krompir! Eko. Alen uber Alen! Je geslo moje – za nov čas nas Slovencev, sinov Triglava! Zatu, ki enga je treba tlač

dol in še narveč fajn je tlačit brata! Alora, sem šel v akcijo, sem ga rangiral, dopjota:

»Alen, ti si študiran, znaš nemško, zatu boš štel fleke uod budinga uod vampeža?!« Je reko:

ALEN 2: Javol. Kakor pridna bučela delal bom.

Jih je štel, ja, ma je zmirej zaspal, ku je pršel do tretjega, je reko, de se mu zdi ku de šteje ovčke ... Ma, za se zmešat! Nisem zdržou več. Sem si reko, grem jest do te moje prjatlce, te doktorce uod psihe, za videt, kaj čem nardet zdej jest, ki ne najdem več sam'ga sebe, še zmiraj razbit na dva kosa, ku kozel za ga servirat na dve mize. In sem šel. Sem ji reko: Draga moja, te dam gratis magari desetkrat brancina, če me pomagaš rešit muj problem: jest nisem tisti, ki sem mislu, de sem, sem en drug.

DR. PSIHA: Zanimivo. Kdo pa ste zdaj?

ALEN 1: Alen Pauc.

DR. PSIHA: Saj to ste bili že prej?!

ALEN 1: Sem od mame, ne od očeta.

DR. PSIHA: A tako?! Zanimivo. Vi morate zaposliti svoj um, morate več delati!

ALEN 1: Ma, sej garam ku žval, muj dvojček pej samo leži, ne dela neč. Sem vidu že po očeh, de misli, de sem zmu-tjen, je rekla:

DR. PSIHA: Sijajno. On naj čimveč počiva, uživa, se ljubi.

ALEN 1: Orkodindjo! Sem ji reko, doktorki: »Jest ne zdržim več!«, je rekla:

DR. PSIHA: Alen, vi morate ubiti sebe v njem!

ALEN 1: »Čaki, kaj je zdej tu za en recept? Ti češ: prvo, de nej grem vanga in pole nej se ubijem? Pašluši, draga Psiha, tu, de bi šou jest van'ga, ta porkerija odpade stoprocentno! In če ubijem jest sebe, kdu bo delou v ošteriji, a? Kdu? Dopjo, uon ne zna delat neč, Paulca sama ne more ... ino gost je gost, je

glavna stvar!« Ma, u ret, sem se mislo, in še medicina! Ma kaj, je v resnici važno, če sem jest on al on jest?! Je glavno, de sva, tašna ku sva in duker sva! Je res?! Ma, sej počasi se prvajam nanga. Zna bit kokolo, uon. Zna. Se igramo dostikrat midva. Je lepo. Bl mičkena ku sva, bl se mava rada. Čakte, moment, boste vidli, kaku se bo hitro zbudo: »Alen, se greš ene ščinke?«

ALEN 2: Frnikule? Ja, ja! Daj, jazt sem berajt! Jazt začnem!

(Meče fiktivne frnikule, gesta spominja na preštevanje denarja.)

ALEN 1: Eko! Ta plava je u lukenci. Ena lula, ena : nula zame.

ALEN 2: Halt! Zedaj moja bližje stoji! Ajnc – ena! Pavlca, mir daj! Zedaj špilava. Zmagal bom!

ALEN 1: Ta rdeča ... a ne! Falil sem. Alen, dej povej, kašna je bla mama?

ALEN 2: Mehka.

ALEN 1: Eko, ta rdeča u lukenci! Dva : ena. Kaj je mela mama najrajši?

ALEN 2: Murhke.

ALEN 1: Alen, se reče murke!

ALEN 2: Aber – ja, murhke. Kaj pa je vati najraje imel?

ALEN 1: Tatko? Murke.

ALEN 2: Ja, murhke, ja.

ALEN 1: Tri : ena. Sem zmagal! Prvi! Prvi! Jest sem prvi! Kje pej je? Kam je zginu Valen? Ste ga vidli? Ga ni? Ma, lih zdej, ki zmagam, zgine! Ma, ga zastopim – neče bit drugi. Sem prvi jest, in konc! Viva!

KONEC

Za dolg poteg roke po živalski koži

Najlepši na svetu je človek, sam po sebi. Enkratna, nepredvidljiva oseba. Kako čaroben je hip, ko zagledaš nekoga, ki ga trenutek osvetli, in veš, to je ta človek in nihče mu ni enak. To je ta lepa oseba v kratkem utrinku svojega življenja. To je njeno življenje. Tukaj. Zdaj. Ta trenutek ujamem v svojo igro na odru, sem oseba in sem jaz, veliko bolj sem jaz kot jaz brez nje. Sem tukaj in zdaj. Živim utrinek v življenju. Živim za utrinek. Dokler se ne utrne.

Bistvo igranja je igranje bistva. Če ne igram bistva, šmiram, mažem, lažem, zamegljujem nekaj, kar je resnično. Iz nečesa bistvenega naredim nekaj splošnega, kar nekaj ...

Ko v ljubezni daješ tudi tisto, česar nimaš, ljubiš. Ko igram nekoga, ki ni jaz, postanem jaz. Sem, moje bivanje nekam beži. Neustavljivo. Sama vase se vrtim, vrtinči me zgoščeni čas, vrta vame, da bi živalska neukrotljivost nravi privrela na plano. Naftna ploščad je dramatikova last, igralec le črpa, išče izvir, prvinski ludizem. Najbrž je zato oder črn, na njem pa smrad napora, lepljivi znoj, odzveneli kriki zmag, porazov.

Žalost in veselje me lahko navdata z občutkom kreativnosti. Za tren, a če mu ne sledim, ideja umre. Praznik je uloviti idejo, brez nje je igranje prazno. Igraš vlogo brez vonja,

kot slikar, ki ne zmore določiti perspektive pogleda. Ideje ne morem privezati, konzervirati za pozneje, neizprosna ljubimka terja takojšnjo absolutno pozornost, popolno predanost. Krhka je v svoji mimoobežnosti, kot magnet privlačna s črno piko sredi tarče. Hoče, da zadanem nje sredico, kliče prodornost duha. Ampak duh je neukrotljiv in včasih ga tudi jedka volja ne more spraviti v napet lok misli, da bi vsaj poskusil izstreliti svoj naboj, da bi jo ujel, bežečo iskro.

Je lik vampir, ki mi pije kri, ali se jaz napajam z njim? Me lik osvobaja ali zasušnjuje? Me mora najprej okovati, da bi se lahko kasneje osvobodila? Osvobodila česa? Sebe? Oder je prostran prazen prostor, v njem je moja samota. Sama sem v praznini. Strah me je. Moje telo je napeta struna. Zazveni. Poslušam. Ni več praznine?! Nad odrom zlat napis *Libertas* sam po sebi ne prinaša prostosti. Svobodo tlakujem iz vaje v vajo, granitne kocke polagam z mučno potrpežljivostjo in vero v osvoboditev. Svoboda pa je zastrašujoča, svoboda je past. Nenadoma ni več ovir, ukazov, mej. Vse je dovoljeno, izbiraj sam in se sam kaznuj! Tako me tepe kazen za napačno gesto. Prava je šarm, hotenje, moč. Iskrena gesta ljubkuje čut gledalca, ga preseneča. Gesta brez gracioznosti duha je duhamorna. Če izdam svoje čute, intuicijo, navdih, bom obsojena na mučenje z nesproščenim igranjem. Izbran okus je zakon. Tvoj okus je tvoja mišnica, v želji po lepoti utegne pretiravati, samo za las in lepo je že grdo.

Vprašaj se, zakaj tvoji narcisoidnosti nikoli ne zmanjka ogleдал. Bi se končno jih lahko znebila?

Ne laži, za tvojo vest resnica ni uganka.

So vloge valovanje v meni? Eksistencialno pomembno valovanje? Zgolj užitek? Zabava? Slast v iskanju zamolčane, potopljenega. Odrivam skale površnih rešitev, sledim vodnemu toku misli, prisluhnem zamolklemu glasu, se pre-

pustim njegovi resnici. Tesnoben strah me navdaja, da voda presahne, veter izgine, val zamre. To bi pomenilo smrt. Suha polja peska. Igralca je strah smrti lika. Strah, da izžarevanje ugasne. Kajti le na odru, na visokih valovih strasti in razuma je. V nasprotjih je. V pomnogoterjeni eksistenci je. V razr-caljenih izrazih svojega lika, v prikritih izrazih sebe je. Raz-bit in enovit, enoten in enkraten, na odru živi močneje in bogateje kot v realnem času. Ko čas predstav mine, ko izteče igralčeva energija v jalovo zemljo, ne ostane nič. Le grenki, izgubljeni občutek, da za zmeraj zapuščaš tisto, kar imaš rad.

*Kakšna trapasta tišina zazeva,
ko iz spomina zbrišeš črke,
ki so ti pomenile več kot njih vsebina.*

Več kot skrivni in razgaljeni pomen besed, več kot zgod-ba, več kot nje pripovedovanje, te črke, ki jih zdaj zapuščaš, mečeš na odpad, so bile šifre, s katerimi si odprl skrinjico svojih iluzij, trezor nočnih mor. Črke te zapuščajo, odhaja-jo nepomembne nazaj v abecedo, za zmeraj bledijo prastari hieroglifi, z muko berljivi; luščili so, počasi, plast za plastjo zamolčane misli, potisnjene spomine, da so preživete in po-zabljene strasti deviško zadišale, da je zasušena rana našla v izobilju solz uteho, obup izhod v smehu, da je tvoj prazni ob-raz dobil izraz in tvoje bivanje smisel. Živel si za prazen črni prostor nič. Posvojil si tuje besede. Tople od luči, vonljive od tvojega znoja, voljne od tvoje strasti, so te, nebogljenega otroka, naučile živeti, ti pokazale pot k izvoru, k sebi, k sebi samemu in neznanemu liku, da v drobcih kot kalejdoskop žareč si rodil novo podobo človeka, ki te nagovarja, sprašuje, *kdo si?* Ko povesta s tišino si resnico, sta par si v ljubezni, lik in njen akter, enovita, objeta oblika in vsebina.

Ko zastor pade, se zapre tvoj pogled v svobodo. Zgine brat, ki ti pomagal v soju je živeti, zgine v prašnih deskah lik in ostaneš sam kot pes staruh in iztrošena živina. Te bede te je strah in sram. Potem v dobro znani ti melanholiji objokuješ svojo pusto eksistenco, žaluješ za umrlim, ki ne boš ga več igral in tiho preišljuješ, kakšna krivica je na svetu, da človek tako je šibek, nepopoln, tako začasen in lomljiv. Z zavistjo morje zreš nesrečen v daljavi, in val ugasel se zlije ti k nogam ...

*Morje ne obžaluje nešteti smrti valov,
ki nenehno ponikajo na sipkem pesku obale,
morje ve, da se v mehki sredici temnega oceana,
ki spominja na barvo duše človeka,
rojeva nov vzgib, bodoča jata valov,
nešteti, ponavljajočih, med seboj v sorodu,
a neponovljivih in enkratnih v naraščanju in usihanju.*

Zato tako dolgo strmiš v tajnost morja na pustih obalah? Te zato tako priklepa njegova magija? Je to moč narave ali zmožnost spreminjanja *nečesa* v sredici v srebrnino, v peno, v nič? Kakšna fantastična skrivnost preobrazbe in večnega izraza!

Igralec se neprestano spreminja, vse lahko spremeni, le notranjosti očesa ne: zenice ostajajo enako razprte uganke. Polne teme in noči, polne skrivnosti, polne praznine, nič a vsega. Prazno-polni kozmos človeške duše. K tem skrivnostnim puncicam gledalca vleče magnet lastnih črnih zenic. Čemu? Da bi radoveden spoznal svojo skrivnost? Prišel do spoznanja? Občutil energijo medsebojnega pogleda? Preveril moč globine drugega? Ugledal samega sebe v črnem zrcalu? Ali ga, sanjača, bega večno iskanje skladnega para svojih, po ljubezni hrepenečih oči?

Sanjalo se mi je, da sanjam, da ti si bil moj par. Za kratek čas minljiv. Sanje so ostale na blazini, med gosjim perjem, na starem kavču v zadušni garderobi, a jaz odšla sem proti odru, igralka, da bi igrala v komadu novem igralko, ki igra igralko, ki igra igralko, ki igra ... Za kratek čas minljiv.

Zakaj igra igralka? Za dolg poteg roke po živalski koži njene duše? Da obstaja podvojena, podeseterjena, na ta način enotna? Kako naj bo homogena v tem scefranem času?! Gon po smrti vse razblinja, raztaplja, izničuje, plošči! Ona noče nikoli obstati na ploski ravnini vegetiranja, nikoli! Raje počne absurdne reči, igra. Da njeno bivanje vsaj nekam pe-lje. Rada ima fiktivno polzenje skozi čas, še raje hitre skoke v časih, ko se čas zgosti. Obvladuje ga s peklenkim hladom! Naj zmaguje nad časom s svojo premočjo na polju artizma, dovršene forme, s karizmo zaledenelega čustva ali z vulkanom strasti, naj se zgolj poigrava, neznansko uživa ali srečno trpi, vseeno je, čas krvoločno pije njeno telo. Čas jo prazni, izpira njeno moč, odplavlja njena upanja in pričakovanja. Igralka želi, da bi se čas podredil ukazom njenega talenta, na odru ga gnete, preoblikuje v dolgo verigo brezčasnih zgodb in podob, medtem ji življenje spolzi skozi dlani, prepozno je, da bi ga živela.

Le začasna posoda tujih misli sem, tujega glasu. Se je zato kot jesenska megla nad reko zalezla melanholična žalost v moj glas? Obžalovanje lastne zamenljivosti, odvisnosti, minljivosti? Moj glas nepopolno, jalovo izzveneava skozi vrzel bele tipke na klavirju in le glasba s svojo notranjo zgodbo lahko izpove neizrekljivo. Tisto, kar mi ni bilo dano povedati. Zato se tolikokrat zasačim, da se dotikam manjkajoče tipke, bele vrzeli, ki spominja na tvoj prazni sedež v dvorani. Odzvanja gluhi takt, ponavljajoči ritem samotnega časa. Je ta čas polno odrsko življenje ali zapravljeni, izgublje-

ni, mimobežni trenutek mojega bivanja? Je napoved ljubezni ali mehkega poljuba smrt? Zveni ali samo boli? Dokler preveč boli, ni zlitja forme, preveč je razpok in rež, umanjati bi utegnila lepota skladja, zato se prepričujem, da je zbledel spomin, ko šla sva, tega je že davno, a zdi se včeraj, skupaj skozi drevored.

*Preveč so nagnila se drevesa, lepota je bolela.
Tako si pač umišljam, večer za večerom,
da še vedno si, sediš v temnem kotu zgoraj,
na tvojem sedežu ob kraju zgornjega balkona,
in jaz igram, igram za naju, za najin drevored.*

Obleci me v poljub

I

Vedno boš korak,
ritem zmeraj,
zmeraj znotraj
mehko morje.

POLJUB KOSTUM

Obleci me v poljub,
ko grem s korakom trudnim
spet zvečer na oder.

Ne reci mi,
naj se držim,
ne pljuvaj mi za vrat,

ne drži fig za srečo,
samo poljubi me
in me pusti samo.

Obleci me v poljub
in ne sprašuj,
če me kaj greje.

Ne glej me v hrbèt,
ko drsim v soj luči
pred sabo,

obrni se in vedi,
da tvoj poljub
me stiska

in me osvobaja,
da to, kar sem in bom
nocoj na odru,
uglašuje v skladje
protislovja.

Oder, ti prazna dlan,
naj ti narišem črto preživetja!
Naj jočem, naj se smejem, naj udari noga ritem!

Naj srce zaledeni, naj radostno se vžiga,
naj se čuti podvojijo,
naj seme počí,
naj ljubim, naj mrzim, naj bom neodločna,
naj glasba me znori,
naj plešem, naj mi veter roke dviga,
naj mi angel boke ziba,
naj smrt počaka, zamudi, odide ...

Obleci me v poljub
in ne sprašuj,
če me kaj greje.

SKORAJ POLJUB

Kakšna razuzdana tišina vlada v zraku,
ko čakam, da prisedeš v nekem lokalu
sredi mesta, skoraj opoldne, ob jarki
svetlobi, čakam na praznik tega priseda,

ko primakneš stol in se skloniš v skoraj
poljub, a iz ust se usuje plaz ščebetavih
ptic, ki sedajo name, na rame, v krilo,
povsod, povsod frfotaje, smelo, smeje,

da vznesena, otrpla strmim in ne slišim
več zlogov, ne pomenov besed, ki vame letijo;
zaznam samo harmonijo, sozvočje šepeta

v dimu, v baru, smeje med tabo in mano,
zvenenja, ki kameni v melodijo, zapeti
spomin, odstrt le v spanju, daven in mil.

KRIK ZVERI

Deset živali živi v meni, deset zveri.
Vzemirile so se, postale so oprezne,
sramežljivo so se stisnile v brlog,
ko tebe so zavohale v človeški čredi.

Boječe so, a lačne. Tvoje človeškosti
bi rade. Do bolesti si želijo tvojih ust,
da bi jim kaj rekel skoz ograjo zverinjaka,
kaj bi dale, da pogladiš jih po glavi!

Zelo previdno so se splázile iz zavetja,
gledajo ti naravnost v oči, ker so lačne
tvoje nežnosti. Lačne čudeža, ki slutijo

ga v tebi: zvestega čuvarja, gospodarja
in krotilca, ki prihaja s ključi, srcem,
z ognji, z meči, da jih udomačí.

TEKMA Z DIRIGENTOM

Naj najde se orkester virtuozov,
dirigent božjega talenta, ki sejal
bi glasbo bolj ganljivo, kot je tvoj
poljub ...

Naj strne jate violin, gozdove harf,
naj zvončkljajo nebeški klavecini,
naj v ekstazi daje takt, vodi harmonijo,
naj bo maestro nadzemskega duha –

tvoj poljub zveni močnejše;
čeprav sta si z dirigentom bot:
oba enako sta predana,
oba zamaknjena miže ...

Kar dvigne dirigentovo skodelo
v puhel zrak, je zgolj niansa:
pod zaprto tvojo večo
na svetu ni bolj ljubljenih oči.

BELINA

Zakaj so moje prsi, ko jih ozkosrčno
oklepa korzet, podobne duši Indijanca?
Jezno se bočijo v svet, bojevito,
ponosne na svoje poreklo divjine.

Zakaj se spremenijo, uporne prsi,
v beli grlici, čuječni v neдрčku čipk,
ko jih poševno ošine navihan pogled?
Zakaj zagostolijo v svatbeno melodijo,

ko jih osvobodiš, se pretopijo v vroči
skodeli tvojih rok, v njih opojno medico?
Piješ počasi, postajam neдрje cela.

Ko me izpiješ, sem vedno bolj nič,
nekakšna tišina. Iz nje se vije belina,
nedokončana, kot vse pesmi zate.

SRCE IZREZANO

Doktor, mene kri boli.
V žilah imam preveč
te rdeče tekočine,
od tod bolezen moja!

Je kje brezno, star vodnjak,
da vanj bi se skapljala?

Z njo še koga umorim,
če le kapljo bi mu dala!
Strašno buhti zbezljana
nje vsebina, zastrupljena
s klicem je strasti!

Kar izmerite mi jakost
rdečine, pa boste videli,
krvničk naslad kar mrgoli!
Med seboj so se zmešale,
druga k drugi si hitijo,
zaljubljene med sabo se plodijo –
množi se kri! In to boli.

Bi mojo vrelo kri,
ki se skoz srce napaja
in meni je samo v pogubo,
odrešili, doktor?
Bi tej prošnji ugodili?

Glejte, po moji skromni diagnozi
prav tam, v srcu se nalezla
je usode blazne.

Bi mi naredili majceno uslugo
in mi izrezali srce?

Ne celega, za telesa krvotok
naj kanec le ostane.
A prosim vas, bodite dobri,
v del srca, kjer kri
se s strastno milostjo oplaja,
tja več je ne spustite.

Zatorej, dajte, prosim,
iz srca iztrgajte, izrežite,
izdolbite, s skalpelom odvojite
v njem – podobo raja.

Verjemite, doktor,
prav ta sličica božanska,
prav ona žile mi gosti,
sladi poprej normalno tekočino.

Bi lahko torej operativno
(ne le z zvijačo)
odvzeli iz mojega srca
podobo moškega,
ki je meni več kot bog,
in vrgli to sličico čarobno
v votlo žrelo psa?
Prisežem, postal bo trubadur.

Res, če kal njegovo
v srce oslovsko presadite,
bo osel pel, ne rigal,
in vol zapleše kot po zraku ptič!

Kajti, ta človek, čeprav navaden,
za koga nemara celo nihčè,
je velik čarodej, filozof, profet,
sejalec ognja, ki ga ljubezen žene,
da trosi nje semena po poljih mojih,
vžiga strast in me blazni.

On, verjemite, je svetnik,
v sveto spremeni, kar sveto ni.

Saj kakor vam je znano, doktor,
tudi jaz doslej sem le jecljala,
na um mi padel ni niti po naključju stih,
bila sem 'nema, brez posebnosti'.

Pa pogledjte zdaj me, doktor,
še sama sebe ne morem več imenovati!

Sem Eva, ki še ni pobegla iz raja?
Sem tolmun, ki kot vulkan kipi?
Zablodele duše val strasti,
ki se prek bregov telesa zliva?

Sem le norica,
ki prisluškuje zveri iz davnine?
Ujetnica sladke bolečine?

Ne vem, nič več ne vem,
le čutim, čutim, da boli,
hudo boli ta rdeča kri!

MOJ SVET

Za sina

Na tvojih nožicah stoji moj svet,
med igrivimi prstki se tke moja vest,
mojo temino odpelje tvoj tovornjak –
in sem žoga lahkotna v tvojih rokah!

Vrzi me v zrak,
da me poboža oblak,
vrzi me proč,
ko ne boš več otrok,

vrzi me, vrzi,
saj ni pedí na tej zemlji,
ki bi lahko me raníla,

ti si podaril mi krila
s prvim pogledom vedočih oči,
ki so segle najgloblje do mene,

kot z njimi bi rekel,
ne skrbi, mama,
na svetu sem bil pred teboj,

davno že, davno preplaval sem ocean,
osvójl ledene vrhove,
brcal pesek sredi Sahare,

vem, kako se živi,
zato lezi, lezi nazaj,
lezi, mama, zaspi.

ZAKAJ ŽENSKA PREŽIVI?

Čakala sem ga vse življenje.

Čakala še na obódu življenja,
da bi skupaj prestopila nit,
potopljena, dokončana
drug v drugem,
združena v poljub
poslavljajoč,
ponavljajoč ...

Čakala sem, čakala,
kot smo vajene čakati vse.

Čakala, čakala ...

Čakala, da še smrt se je zgrozila:
»Baba ti neumna!«

Se zavrtela na visoki peti,
jezna je drugam odšla.

NEVESTA NOROSTI

Nič ni lepšega, kot se zavedati obstoja,
ko duša v postanem več ne ždi in obupuje,
ko duša je, taka, kot ji pač je dano,
rešena ovčje naveze na zakon in red.

Ne lazi več po uhojeni poti trpečih rodov,
raje vzljubi svojo mehko blagost,
sprejme dar pogleda, milost vsakega trenutka.
Besedi *kazen*, *krivda* vrže iz slovarja.

Ni več oseke navdiha, tesnobe osame,
ne boji se poraza; v plimo vsega,
kar čuti, radostno skoči na glavo!
O, lepota norosti, čar tvojega darovanja!

Potrkavajoče, smelo duša tiktaka tango,
flamenko, rokenrol in step
po blatnih cestah, vročih peskih,
s svetlikajočim prstanom v srčnem žepu:

Poročena sem z norostjo!

V tem svetu ni krča vase,
je razpet trapez, na njega padam,
padam sama, padam v dvoje,
postoterjena in enovita hkrati,
v prelep in izživet salto mortale.

Včasih preživim, včasih me pokoplje
lastna teža, da se spremenim v nič,
v drobno, nično smrt.

Odpihnem jo kot smet s ponosne rame
in grem, grem po lestvi zopet gor,
ponižno, pod napeti svod maneže.

BEATRICE

Kljub možatosti sem te klicala *Beatrice*,
ker bil si moja čista izmišljija,
mil kot muza muz,
nedosegljiv kot ona v popolnosti besed.

Rojenica mojih sanj si bil, navdiha,
zdaj radodaren, zdaj tako neznosno skop,
da za novčič te lepote sem klošarila uboga,
klečala na koruznih zrnih upov,
da bi mi vrgel senco miloščine,

hkrati pa molila bogokletno misel,
da *odšla bi Beatrice ...*

Da meglen privid bi me spustil iz linča ničča,
da mehurček živopisane prikazni počiči,
da se v puštinjo zlije fatamorgana strastna,
ki mi je zavedla dušo,
me žejno tebe nalagala,
da boš nepresahli vir!

Vedela sem, da prikličem dan,
ko bom – nesrečnica – osvobojena
koprene hrepenenj in sladkega zanosa ...

Takrat dahnila sem z izdihom težkim:
Odšla je Beatrice.
Ni bilo več sanj in tudi ne slovesa.

Kako pusto je, sem sama sebi rekla,
ne ljubim več v prazno in neznano. Ne trpim.
Dnevi padajo v ravni črti črnih domin.

Le solze odrešenja in milega spomina
mi kapljajo brez prestanka,
višajo se v kapnik strjen,
dragocen, ponosno slok,

spominja na privid moža,
ki v snu ga še vedno kličem
Ljubezen moja, Beatrice.

LJUBITI ZA NIČ

Naključja ni, je zgolj ključ,
ki skrivam ga pred sabo,
v strahu, da bi sebe izgubila.

Ključ, ki odpira vrata srečanju.

Nad sotočjem razburkanih dvomov,
na tanki brvi, ki čeznje sloni,
hodim samotna,
namenjena nikamor,
le k sebi.

Tesnoba mi upanje podira,
na ramenu se angel pozibava,
izziva moje čute.
Odločitev je le moja:
pasti ali čakati.

Loveča ravnotežje
med nekoč in zdaj
gledam v daljavo.

O, podarjeni hip obstoja!
Mar ni lepo okušati to polnost pričakovanja?
Ko prek vrtoglave brví gledam piko,
ki raste proti meni, ne dvomim več,
stopim na las,
se zagugam med sanjo in resnico,
drsim po krhki pajčevini zaljubljenega časa,

bolj ko se ti bližam, bolj grem ponižno vase,
manjšam se pred tvojo veličino,
rastem znotraj sebe.

Pa kaj zato, če si le privid,
če ljubim pač za nič!
To pot ne bom beračica,
ne bom več stekel pes,
ki vsakega obgrize,
ker si želi bližine!

Moja duša se levi za ples,
ne sprašuje, če je vredno,
če se splača,
kdo povrne dar srca?
Moja duša ne kupčuje,
moja duša ljubi,
je!

Iz spremne besede k pesniški zbirki

Obleci me v poljub

Sodobna ljubezenska poezija ima ob vsej nesramežljivosti eno »sramežljivo« lastnost: izogiba se neposredni prvoosebni izpovedi. Pesmi Saše Pavček se ji ne. Najpogostejši besedi v naslovih sta *poljub* in *srce*, dva označevalca, ki opravljata svojo prastaro nalogo na tako izviren način, kot da jo opravljata prvič. To je prva stvar, po kateri bomo to poezijo prepoznali in se je spominjali, druga, povezana z njo, pa je, da je pesnico k pesnjenju očitno zvalila ljubezen. O okoliščinah ne vemo nič, jasno je le, da te niso gimnaziaske, kajti iz vsake pesmi veje govor odrasle ženske, ki ljubezenskemu čustvovanju dodaja bolj ali manj očitni komentar. *Obleci me v poljub / in ne sprašuj, / če me kaj greje* – se glasijo zadnji verzi prve pesmi v tej knjigi.

Skoraj vsaka pesem v tej knjigi premore zgodbo. Lahko so kratke in lapidarne, z dogodkom, ki ima v sebi pol sveta, lahko pa so tudi obsežne pesmi z epsko-dramsko zasnovo, zgradbo in priostreno motivno streho, kakšni sta na primer *Srce izrezano* in *Nevesta norosti*. In to v jeziku, ki ne išče artizma, saj mu je umeetniška večšina kar dana. Pravzaprav gre za jezik, ki podaja strasten dialog z ljubljanim, z ljubeznijo in tudi s pesnico samo. Dialog, ki se skuša dokopati do tistega notranje izpolnjenega položaja, v katerem se vse *uglašuje v skladje / protislovja*, kajti le tako se je mogoče suvereno družiti in pogovarjati z ljubeznijo, kakor se z njo družiti in pogovarja Saša Pavček.

Peter Kolšek

O avtorici

Saša Pavček (1960, Ljubljana) je igralka, literarna avtorica, redna profesorica na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani, kjer je 1983 diplomirala. Leta 1986/1987 se je izpopolnjevala v Parizu. Od 1985 je stalna članica SNG Drama Ljubljana, od leta 2000 pa prvakinja. Odigrala je več kot 120 različnih vlog, v gledališču, v filmih, tv dramah in serijah: Ofelijo v Shakespearovem *Hamletu*, Schillerjevo *Marijo Stuart*, Bogomilo v Smoletovem *Krstu pri Savici*, Goldonijevo *Krčmarico Mirandolino*, De Filippovo *Filumeno Marturano*, Elmiro v Molièrovem *Tartuffu*, Vanjo in Ranevsko v *Češnjem vrtu Čehova* ter Irino v *Treh sestrah* itd.

Za svoja dela in vloge je prejela več nagrad: dve Severjevi (1982, 1992), Zlato ptico (1982, za ples), mednarodno nagrado Veljko Maričić (1999), nagrado Prešernovega sklada (2000), Zlato školjko (2002), nagrado Žlahtna komedijantka (2003, 2009), Borštnikovo (2007), Kocjančičevo (2010, za igralsko in literarno delo za ohranjanje jezikovnega izročila Istre, in sicer za igre *Bužec on, bužca jaz, Krčmarica Mirandolina, Gospa Ministrica* in avtorsko komedijo *Al' en al' dva?*), Vesno za vlogo v filmu *Kruha in iger K. Dvornika* (2011), mednarodno literarno nagrado Umberto Saba za komedijo *Al' en al' dva?* (2004) ...

Leta 2005 je objavila knjigo dram in esejev *Na odru zvečer*, 2010 je izšla njena pesniška zbirka *Obleci me v poljub*, 2014 pa pravljica *Zakaj je polje jezero* (znak kakovosti otroških in mladinskih knjig Zlata hruška). Njena dramska besedila *Čisti vrelec ljubezni* (2003), *Al' en al' dva?* (2005) in *Pod snegom* (2007) so bila nomi-

nirana za Grumovo nagrado, prevedena v več jezikov, uprizorjena pa v Ljubljani, Prijedoru, Hercegovem, Londonu, Kopru. Nekaj zadnjih let sta bili predvajani tudi njeni radijski igri *Gaudeamus* in *Izginuli*, radijska igra *Arija* pa je bila nagrajena z Unescovo nagrado Mir in prijateljstvo med narodi (Iran, 2008) ...

Sadržaj / Vsebina

U srčanom džepu

Dobro večer, pozorište	5
Ili ja ili dva? (<i>monokomedija</i>)	7
Za dugo klizenje ruke po životinjskoj koži	35
Ogrni me poljupcem	41
<i>Uvijek ćeš biti korak,</i>	41
Poljubac kostim	42
Skoro poljubac	44
Krik zvijeri	45
Takmičenje sa dirigentom	46
Bjelina	47
Izrezano srce	48
Moj svijet	52
Zašto žena preživi?	53
Nevjesta ludosti	54
Beatrice	56
Voljeti nizašto	58
Iz pogovora	61
O autorki	62

V srčnem žepu

Dober večer, gledališče	67
Al' en al' dva? (<i>monokomedija</i>)	69
Za dolg poteg roke po živalski koži	95
Obleci me v poljub	101
<i>Vedno boš korak,</i>	101
Poljub kostum	102
Skoraj poljub	104
Krik zveri	105
Tekma z dirigentom	106
Belina	107
Srce izrezano	108
Moj svet	112
Zakaj ženska preživi?	113
Nevesta norosti	114
Beatrice	116
Ljubiti za nič	118
Iz spremne besede	121
O avtorici	122

Saša Pavček ©

U SRČANOM DŽEPU / V SRČENEM ŽEPU

Izdavači

Društvo Slovencev Republike Srbske „Triglav” Banja Luka
Udruženje Slovenaca Republike Srpske „Triglav” Banja Luka

Grafid d. o. o. Banja Luka

Za izdavače

Marija Grbić
Brane Ivanković

Pogovor

Peter Kolšek

Fotografije

Maj Pavček in Jože Suhadolnik

Sa slovenačkog preveo ©

Željko Perović

Lektor

Nataša Kecman

Grafičko oblikovanje

Darko Domazet

Štampa

Grafid d.o.o. Banja Luka

Tiraž

300

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

821.163.6-32

821.163.6-2

821.163.6-1

ПАВЧЕК, Саша, 1960-

U srčanom džepu = V srčnem žepu / Saša Pavček. - Banja Luka :
Društvo Slovencev Republike Srbske »Triglav« =Udruženje Slovenaca
Republike Srpske Triglav : Grafid, 2017 (Banja Luka : Grafid). - 126 str. ;
21 cm. - (Biblioteka Savremena književnost)

Tiraž 300. - O autorki: str. 62-63.

ISBN 978-99976-25-52-6 (Grafid)

COBISS.RS-ID 6422296

*More ne žali za bezbrojnim smrtima valova
koji neprestano poniru u sipki pijesak obale,
more zna da se u mekoj srži tamnog okeana
koja podsjeća na boju duše čovjeka
rađa novo strujanje, buduće jato valova,
bezbrojnih, ponavljajućih, međusobno srodnih,
a neponovljivih i jedinstvenih u rastu i opadanju.*

Saša Pavček, slovenačka glumica i dramatičarka, u prevodu Željka Perovića čitaocu odgrće zavjesu pozorišta: upoznajemo glumicu u trenutku samopropitivanja, kroz humorom prožetog protagonistu u komediji *Ili ja ili dva?*, kao i kroz srčani puls pjesničke duše predane ljubavi.

ISBN 978-99976-25-52-6

9 789997 625526